



# POLITSEILEHT

iraamatakoogu.

ADMINISTRATIIV-ÕIGUSLIK AEGKIRI

Nr. 14/15 (328/9)

7. aprillil 1928 a.

VIII. aastakäik

Ilmub üks kord nädalas — igal laupäeval.  
 Tellimise hind: aastas . . . . . Kr. 10.—  
 poolaastas . . . . . „ 5.—  
 veerandaastas . . . . . „ 2.50

Siseministeriumile alluvatele asutustele ja nende ametnikkudele on tellimise hind:

aastas . . . . . Kr. 8.—  
 poolaastas . . . . . „ 4.—  
 veerandaastas . . . . . „ 2.—

Üksik number maksab 25 senti.

Avatud k. 1/29—1/23. Toimetaja kõnetunnid k. 12—1  
 Toimetus ja kontor: Tallinn, Toompea lossis. Tel. 7-24

Kuulutuste hinnad:

1/1 lehek. . . . .	Kr. 40.—	1/4 lehek. . . . .	Kr. 10.—
1/2 „ . . . . .	20.—	1/8 „ . . . . .	5.—
1/3 „ . . . . .	13.50	1/16 „ . . . . .	2.50

Tunnistuste kaotuste kuulutused Kr. 1.—  
 Lehe eesküljel 75% o, tekstis 100% o kallim.

Aadressi muutmine 30 senti.

Aadress kirjade jaoks: Tallinn, Postkast nr. 338  
 Jooksev arve Eesti panga Tallinna osak. nr. 543

**Sisu:** 1) A. Eisenberg, Politseikohused põhiärimaksu alal. 2) Kinod ja eratulekaitse. 3) Hollandi jõe politsei. 4) Ametnikkude ülikoolid Saksamaal. 5) Tartu politsei spordiringi tegevusest. 6) O. Angelus, Kas kuulub kaitseisukorra lõpetamine enne tähtaega riigikogu kinnitamisele? 7) Kurjategijate salakirjast. 8) Kelmide võtetest Ameerikas. 9) Politsei tegevus loomakaitse alal. 10) Ametlik osa. 11) Küsimusi ja kostmisi. 12) Kirjavastus. 13) Kuulutusi.

## Politsei kohused põhiärimaksu alal.

A. Eisenberg, politseikooli finantsõiguse lektor.

Nagu osalised katsumised politseinikkude teadmiste alal on näidanud, on need teadmised võrdlemisi nõrgad maksude, eriti põhiärimaksusse puutuval alal. Et aga põhiärimaks on maks, millela äriaamine on keelatud, siis on ta politseile tähtis. Ärimaksuseaduse § 496. põhjal on politsei kohustatud kaubandusvalve isi-

kutele ajaviitmata teatama kõigist märgatud juhtumustest, kus äri ja tööstust toimitakse äritunnistusest.

Põhiäri- või äritunnistusemaks on riigi ärimaks. Riigi ärimaks koosneb põhi- ja lisamaksust. Põhiärimaks lasub ettevõtetel nagu patendimaks. Lisaärimaks, mis omakord koosneb puhtakasu- ja kasu-

Ilmus trükist

A. LOORITSA

Ilmus trükist

## „Vallaomavalitsuste arvepidamine“

Siseministeriumi administratiiv-ala kirjastuse väljaanne.

Hind riigi- ja omavalitsusasutustele ja -teenijatele Kr. 2.50, eraisikutele ja -asutustele Kr. 5.

Saadaval „EESTI POLITSEILEHE“ talituses, Toompea lossis.

protsendi maksudest, lasub ettevõtte tuludel, nagu tulumaks isiku tuludel. Põhiärimaks ei ole ainult riigimaks, vaid on ka omavalitsuse maks. Nimelt on seadusega (R. T. nr. 110/111 — 1919. a.) linna- ja maakomnavalitsustele lubatud võtta oma heaks seda maksu 100% suuruses riigi põhiärimaksu summast. Maks tuleb tasuda riigi põhiärimaksuga koos ja seepärast võetakse äritunnistuste väljaandmisel maksumäär kahekordselt, mis tähendatud ka äritunnistustel.

Meil maksab endine Vene ärimaksuseadus (s. k. V k.). Eestiaegsed tähtsamad muudatused on avaldatud R. T. nr. nr. 61/62 — 1920. a., 35 ja 86 — 1921. a. ja 44 — 1923. a. Eraväljaandena on olemas N. Bilbassovi eestikeelne tõlge (1923. a.) ühes senati seletustega ja hilisemate muudatustega, mis on ka müügil raamatukauplustes. Siin mõned väljavõtted ärimaksuseadusest, missugused tähtsad eriti politseiametnikele nende ametkohuste täitmisel.

Põhiärimaksu alla käivad kaubanduslikud ja tööstuslikud ettevõtted, nende hulgas ka panga- ja laenuasutused, kinnitusettevõtted, kaubandusvahetalitus ja igasugused töövõtted ja hanked (§ 447). Põhiärimaksu alla ei käi (§ 453): Ettevõtted, mis peetakse riigi poolt ja ainult riigi tarvidusteks. Ettevõtted, mis peetakse maakonna- ja linnaasutuste poolt rendile andmata: ühiskondlikuks heaoluks ja tervishoiuks, nagu kanalisatsioon ja veevarustuse ettevõtted, tänavraudteed, tapamajad, apteegid jne. Karskusseltside söögi- ja teemajad; kaitseväeosade juures olevad söögimajad ja einelauad, kui need ei ole renditud välja ja kui neis ei müüda kõrvalistele isikutele aineid. Riigi- ja omavalitsuse-, tööstuse-, kaubanduse- ja laevanduseteenijate igasugused abi-, pensiooni-, laenu-, hoju-, matuse- ja muud sarnased kassad. Raamatukogud, lugemislauad ja hariduslikud näitused. Teatrid; lõbustusaiad ja saalid, kui nendesse sissemineku eest ei võeta erilist maksu. Heategelise otstarbega korraldatavad näitemüügid, mängud, kontserdid, loteriid j. m. etendused ühes einelaudadega. Oma põllumajanduslike saaduste esialgne ümbertöötamine ja müük selleks erilisi äriruume pidamata. Marja- ja puuviljaveinide tehased maal, mis veine valmistavad nende omanikkude aedade saadustest. Piiritusvabrikud

maal, kui viinapõletus tunnistanud põllumajanduslikuks. Ühistegelised piimatallid maal, kui palgatud töölisi mitte üle 4. Käsitöö oma perekonaliikmete abil ja ühe palgalise töölise või kahe õpilasega. Kaubandusettevõtted laatadel, mis ei kesta üle 14 päeva. Töövõtted ja hanked summas mitte üle 250 kr. Oõmajade ja möbleeritud tubade pidamine, alkoholiliste jookideta ja toiduta, kui välja ei üürita üle 6 toa. Järgmiste kaupade müük kande- ja veoviisil (p. 37. lisa): Igasugused põllumajanduse saadused, elajad, puud, metsamaterjalid, kivid, savijäätis ja ehitusmaterjalid. Leib, sool, liha, kala, puu- ja aiavili, kõiksugused söögiained, kalj, suhkrujäätis ja lihtsad maiusasjad. Igasugused kodu- ja käsitööstuse saadused, arvatud välja kuld-, hõbe- ja kalliskivi-asjad. Lihtriided ja -jalanoõud, kujutud teosed, villased ja puuvillased rätikud ja viltkaubad. Lihtne peenike pudukaup ja laste mänguasjad. Pruugitud kodused asjad, nartsud ja kondid. Põllumajanduslikud käsitööriistad. Petrooleum, seep, tulitikud, lilled ja trükitooted.

Iga üksiku põhiärimaksu alla käiva kaubandus- või tööstusettevõtte peale tuleb võtta äritunnistus. Need antakse välja: linnades asuvate ettevõtete jaoks linnavalitsustest, maal ja alevites asuvate ettevõtete jaoks Eesti panga osakondadest. Äritunnistused antakse aasta peale ette: kuni 1. juulini aastatunnistused ja peale 1. juulit — poolaasta tunnistused. Äritunnistus tuleb tingimata lunastada enne äritegevuse algust ja aastavahetusel uuendada 1. jaanuariks. Vastasel korral loetakse äritegevus sünninuks äritunnistuseta (§ 479). Äritunnistused töövõtete ja hangete peale lunastatakse lepingute tegemisel. Äritunnistused töövõtete ja hangete peale lunastatakse lepingute tegemisel. Äritunnistuse kaotusest tuleb teatada maksuinspektorile või ots. maks. peavalitsusele, kes teeb korralduse tunnistuse duplikaadi väljaandmiseks. Ettevõtte üleminekust uuele omanikule või teise kohta peab kuu aja jooksul teatama kohalisele maksuinspektorile, kes äritunnistusele teeb sellekohase märkuse. Vastasel korral tunnistatakse äritunnistus maksusetuks.

Äritunnistused peavad olema pandud ettevõtetes nähtavale kohale ja igal äril peab olema vastav silt. Vastasel korral võib karistada rahatrahviga kuni 25 kroonini.

Kaubandus- ja tööstusettevõtted on põhiarimaksu suhtes jaotatud järkudesse. Siin leiavad käsitamist ainult kaubandusettevõtted, kui asutused, milledega politseil rohkem tegemist ja missugused on rohkearvulisemad kui tööstusettevõtted. Kaubandusettevõtete järgud vastavalt äritunnistuste riigimaksu määradega on järgmised (R. T. nr. 1 — 1921. a.). 1. järk — 150 kr., 2. järk — 35 kr., 3. järk — 7.50 kr., 4. järk — 2.50 kr., 5. järk veokauplus 8 kr., 5. järk kandekpl. 3 kr.

Iga äritunnistus kaubandusettevõtte peale õigustab pidama maksuvabalt järgmisel arvul laoruumi: 1. järk 3, 2. järk 2, 3. järk 1 ruumi. Laoruumide peale, mis tõusevad üle nimetatud arvu, tuleb võtta erilised laotunnistused (§ 457). Üksikuteks kaubandusettevõtteks, millele tuleb lunastada eraldi äritunnistus, loetakse igasugune eriline ruum, mis asub ühes hoones ja kuulub ühele omanikule või mitmele kaasomanikule, kus kaubeldakse, tubade ja uste arvu peale vaatamata (§ 458). Kaupade müük elutoast nõuab ka äritunnistuse lunastamist. Kaupade müük laoruumist muudab selle iseseisvaks kaupluseks, sest laoruumid ei ole määratud kaupade müümiseks, vaid ainult hoidmiseks. Laoruumi võib pidada 1. ja 2. järgu äride jaoks ka äriruumidest lahus, III. järgus ainult äri enese juures.

Iga äritunnistuse järk õigustab ajama kaubanduslikke operatsioone kindlaksmääratud viisil ja kindlaksmääratud kaubaliikidega (§ 449 lisa): 1. järk. Suurkauplus. See on igasuguse kauba müümine suurel või partiide viisil. Müük sünnib peasjalikult kaupmees-

tele ja töösturitele. 2. järk. Igasuguste kaupade tükeldatud müük väikekaupmeestele kui ka tarvitajatele. Välismaalaste ärioperatsioonid. Alkohooliliste jookide müük väikesel määral. 3. järk. Väikekauplus, s. o. kaupade tükeldatud müük ainult tarvitajatele ühetoalisest ruumist, kusjuures võib pidada ainult üht võõrast täisealist selli (müüjat), õpilasi alla 17. a. arvesse ei võeta. Tee- ja kohvimajad ja piimapoed, kui neil on enam kui 1 tuba. Kodumaa tubakasaaduste müük.

3. järgu äritunnistustega on keelatud kaubelda (see tähendab, peab olema kõrgema järguline äritunnistus järgmiste kaupadega: Kallismetallidest ja kividest ja antikvaarasjad. Masinad ja nende osad. Vedruvankrid ja tollad ja nende osad. Laskeriistad, optika-, päevapildi-, füüsika- jne. riistad ja elektrikaubad. Pehme ja poleeritud (välja arvatud pruugitud) mööbel. Peeglid suurusega üle 48 ruutverssoki. Muusikariistad peale lihtsahva omade. Käsitsi maalitud pildid. Nahk ja nahasaadused. Apteegikaubad ja värvid, peale liimivärvide. Peenemad valmisriided, ihupesu ja kübarad. Välismaa pitsid, loorid ja pärlihted. Igasugune riidekaup ja kangad, peale puuvilla, kalliinori, kodukoetud linase riide, pleekimata valge ja siitsi riide, paelte ja lindide. Igasugused välismaa tooted, peale peenikese pudukauba, nagu nõõbid, haagid, nõelad jne. Portselaan- ja kristallasjad, peale söögiriistade. Gastronomi- ja koloniaalkaubad (s. o. kondiitri- ja lõunamaa puu- ja aiaviljakaubad). Välismaa valmistubak, sigarid ja paberossid. (Lõpp järgneb.)

## Kinod ja eratulekaitse.

A. P. toob „Politseilehe“ nr. 9. vastulause minu kirjutusele, kuid sarnase, mis mind ei rahulda. Terve minu kirjutus oli motiivil „tulekaitse“, mis ongi kahjutulede ärahoidmine ja mis palju kergem, kui nende kustutamine.

Autor ei võta aluseks oma kirjutuse juures tuletorjeseaduse §§ 1 ja 14, mis ütlevad, et tuletorje asutatakse tulekustutamiseks ja abiandmiseks tuleõnnetuste puhul, samuti peab tuletorje abi andma ka teiste loodusjõuliste ja muude suuremate õnnetuste puhul. Seega on

tuletorje peaülesanne ikkagi alles siis tegevusse astuda, kui ligemist ähvardab hädaoht. Autor aga näitab, et tuletorje tuletorjesead. § 29. põhjal, on õigustatud ja kohustatud korraldusi tegema isegi tuleõnnetuste ärahoidmiseks ja tõrku- jaid võtma vastutusele määruste mitte- täitmisel; pean tähendama, et see sünnib ikkagi vastava ametiasutuse läbi.

Riigiteenijate õigused ja kohused on avaldatud R. T. nr. 149 — 1925. a. Tule- torjes näeb ette tuletorjele otsekohe- seid kohuseid, ja seega käiks § 29. ees-



kätt eelpooltähendatud teenistusekohuste kohta, s. o. kui tuletõrje ei täida oma kohuseid või loobub nende täitmise, võetakse ta vastutusele. Autor aga tahab vastava seadusega omal algatusel tuletõrjele panna kohustusi, mis võiks tuua äärmisi sekeldusi.

Ka ei saa autor end lugeda riigiteenijaks, isegi ametikohuste täitmise, et kontrollida kinoteatreid või rahva kogunemiskohti, kus ei ole määratud tuletõrje valvet vastava komisjoni poolt, kellele selleks ainuõigus. On aga kohti, kus seda käesoleval hooajal pole veel tehtud, ja etendused sellele vaatamata jätkuvad.

Püüdku autor sarnasesse rahvakogunemiskohta, kus tuletõrje valvet ei ole, korraldusi tegema minna, ei soovita seda teha, sest selgitustöö peale saab ebaviisaka vastuse. Missuguse au osaliseks saaks ta aga, kui ta mõnes tööstusettevõttes või kodus läheb korraldusi tegema ja hakkab tõrkujaid vastutusele võtma — ei oska enesele ette kujutada. Kas ei ole selleks politsei?

Oma eelmises artiklis juba ütlesin, et tuletõrje valvekord kinodes on ainult selleks, et hoida ära suuremaid kahjusid ja esimeseks astuda samme tulele piiride rajamiseks. Tuletõrje kohustusi ühes tugega viiks liig kaugele, minu kirjatöö puudutas üldiseid tulekaitse puudusi, kuid tähendan, et need hulga täpsemad, kui härra P. seda selgitab. Sest see ei sün-

ni ainuüksi valvekorra määramisel. vaid alluvaile korraldatavatel õppetundidel. Et autor tuletõrjele kaudselt heidab ette vähest selgitustöö tegemist, pean kui tuletõrjuja ebaõiglaseks, sest tuletõrje (vaatamata, et see temale kohuseks ei ole tehtud) teeb seda niipalju, kui see võimalik vabal ajal. R. T. nr. 26 — 1926. a., lhk. 256. § 3 lõpposa nõuab selgitustööd laiematele rahvakihtidele tulehädahüu ja selle vastu võitlemise suhtes isikult, kes saab tasu. Kahjuks pole kuulnud tallinnased sarnasest selgitustööst.

Minu arvates on vananenud veneaegsed määrused kinode kohta; teedeministri määrus kinoteatrite ja kinoetenduste kohta (R. T. nr. 36 — 26. a.) sisaldab praegu küllalt nõudeid, kuid nende täitmist ei pea kinoomanikud nähtavasti tarvilikuks. Tähtendatud määrus vajab mõningaid uuendusi ja kui viimased on pandud maksma ning kinoomanikud täidavad korralikult määrusi, siis alles võiks ära jääda tuletõrje valve kinodes, kus näitelaval ei ole ettekandeid. Sest on olemas ametasutus, kes valvab seaduste ja määruste korrapärase täitmise äärele, tuletõrje aga seni kaua ei saa toimida tulepolitsei õigustega, nagu hr. P. seda tahab, kui puudub selleks seaduslik alus. Ja sarnase seaduse elluviimist praegu soovida oleks raske, sest tuletõrje on nõrk teoorias — eratulekaitse alal.

E. B-tt.

## Hollandi jõepolitseist.

Hollandi veeteede pikkus on aukartustäratavalt suur: 3000 km. ümber. Kuj arvesse võtta selle riigi maa-ala (34.186 rkm.), siis seisab Hollandi vist küll esikohal maailmas veeteede rohkuse poolest. Nendel veeteedel valitseb pea alati elav liikumine ja tegevus, liikumine on seal suur ja kõigest sellest järgneb, et politsei ülesanded varanduse ja elu kaitsmise alal on eriti tähtsad ka veeteedel. Harilik välispolitsei ei suuda hästi täita neid ülesandeid, mis seotud elava tegevusega veeteedel, ja seepärast tuli luua Hollandis eripolitsei, nimelt jõepolitsei. See politsei jaguneb kahte liiki: esimesse kuulub riiklik jõepolitsei ja teise linnade jõepolitsei; viimane tegutseb ainult Rotterdamis ja Amsterdamis.

Hollandi politsei on suures enamuses

omavalitsuspolitsei; linnades ei leia meie üldse harilikku riiklikku politseid. Riiklik välispolitsei tegutseb ainult maal ja tema koosneb: sandarmitest (n. nim. Marechaussee) ja n. nim. riigivahtidest. Viimased tegutsevad käsi-käes omavalitsuste politseiametnikkudega või paralleelselt neile, kusjuures nende ülesannete hulka kuuluvad ka eksekutiiv-politsei ülesanded. Sandarmid viimast liiki ülesannetega ei tee tegemist, nemad moodustavad puht välispolitsei. Riiklik jõepolitsei kuulub oma organisatsioonilt riigivahtide hulka, on seega alluvuses kohtuministeriumile. Peab tähendama, et Hollandis ei allu politsei asjad mitte — nagu harilikult mujal maailmas — siseministeriumile, vaid, nagu juba tähendatud, kohtuministeriumile. Riikliku jõepolitsei ees-



otsas kohtadel seisavad välispolitsei (riigivahtide) inspektorid; neid, s. o. harilikult välispolitsei juhte, kes ühtlasi juhtivad ka kohalist jõepolitseid, on kolm: Middelburgis (Seelandi provintsis), Haagis ja Amsterdamsis. Tähtsat osa jõepolitsei tegevuses moodustab tema koostöö naaberriikide jõepolitseiga või vastava välispolitseiga. Seda koostöötamist ei reguleerita aga otsekohe kohtadel, vaid seda juhitakse ühest keskkohast ja nimelt Rotterdamist; tähendatud linna politsei-president otsustab ja korraldab koostöötamise küsimusi, eriti kuulub tema kompetentsi koostöötamise reguleerimine saksa Rheini politseiga. Riiklik jõepolitsei kutsuti Hollandis ellu alles 1908. aastal. Tema käsutada anti alul ainult kolm sõidukit, mis asusid Tielis, Vrees ja Rotterdamis.

Maaüldise esimestel aastatel kasvas ebakindlus Hollandi veeteedel iga päevaga. Mida kauem kestis sõda, seda halvemaks muutus olukord. Vargused, raha ja kaupade kõrvaldamised, isegi röövimised olid päevakorral ja tekitasid muidugi mõista suurt kahju kaubamaajadele, äridele ja tööstusettevõtetele. Kontrolli ei suudetud enam teostada sel määral kui varem, see aga andis ennast eriliselt kibedalt tunda kohtades, kus sündis kaupade peale- ja mahalaadimine. Maaüldise lõpp ei parandanud halba seisukorda; just vastuoksa: saksa marga langemine, millele hiljem järgnes kuigi hoopis mõõdukamal määral prantsuse ja belgia frangi langemine, aitas veel omaltpoolt kaasa üldise julgusetu olukorra halvemisele. Laevade meeskonnad sattusid veel rohkem kui varem kiusatusse üle lüüa ja maha müüa võõrast vara; anti ju kauba eest Hollandis „head“ raha, s. o. kindla kursiga kuldnaid. Niimoodi kujunes lõpuks olukord, mis hädaohtlik oli nii hästi kaubandusele ja tööstusele Hollandis kui ka riigivõimule üldse. Kõige selle juures peab pidama meeles, et kõnesolevad veeteed kuulusid ja kuuluvad tähtsamate hulka Euroopas, eriti Kesk-Euroopas üldse.

Ärimed ei leidnud lõpuks enam teist väljapääseteed kui omaabi. Üks suurematest, rikkamatest ja tähtsamatest äridest Hollandis võttis algatuse endale ja asutas erapolitsei, mis pidi aitama kindlustada kaupade vedu ja vähendada üldist hädaohtu. Esimesele ärile järgnesid ka teised ja peagi oli kõikidel suurema-

tel laevaettevõtetele oma erapolitsei. Hollandi eeskujule järgnesid ka teised maad, teiste riikide ärimed: Helveetsia, Belgia ja Prantsusmaa kaupmehed.

Omakaitsese, mis sel viisil loodi, seisus selles, et vastav äri endale muretses kiirsõitva laeva, mis oli varustatud tugeva helgiheitjaga. Laevale asetati meeskond, mis valiti välja usaldusväärilistest inimestest, ja laeva abil teostati nii öösel kui päeval kontrolli liikumise ja tegevuse üle veeteedel. Laeva juhiks oli harilikult vanemaid vastava äri ametnikke. Aurik ilmus ootamatult kord ühte, kord teise kohta, eriti sõideti muidugi sinna, kus hädaoht suurim. Mõne aja pärast ühinesid ärid, et seda omakaitses paremini viia läbi ja sellel valveteenistusel („Bewakingsdienst op de groote stroomen“) olid head tagajärjed, „Haringvliet“, s. o. valveaurik, muutus kardetavaks kurjategijatele ja kelmidele. Kohe algusest peale astusid ärid, kes kutsusid omakaitsese ellu, ühendusse vastavate ametivõimudega. Peab tunnistama, et koostöö ametliku politsei ja omakaitsese ehk erapolitsei vahel on hästi korraldatud, et nende valveorganite vahel arusaamatust tuleb ette õige harva ja et see koostöötamine on annud hiilgavaid tagajärgi. Ettevõtete ja politsei vahekord on muutunud väga soojaks, seda vahekorda võiks vast ehk nimetada klassiliseks nähtuseks publiku ja politsei koostöötamisele.

Nii pea kui ülalkirjeldatud aurik algas oma tegevust, nimetati auriku juht, s. o. ettevõtte palgaline ametnik politseiametnikuks, olgugi palgata. Kuid tähtis polnud ju palk, vaid selle nimetamisega seotud õigused. Auriku juhile anti harilikult riikliku politseiametniku õigused, mis osutusid väga tähtsaks, sest tuli ette terve rida juhtumusi, kus tabatud kurjategijad panid vastu jne. Kuid omakaitsese ei piiratud tähendatud ülesandega; ettevõtjad said aru puudustest, mis olid ühenduses riikliku jõepolitseiga, ja kutsusid nende kõrvaldamiseks aidata kaasa; sel viisil aitasid nemad tunduvalt kaasa jõepolitsei reorganiseerimisele. Peale selle aga pidasid ettevõtjad kogu aeg silmas veel teist eesmärki, mis neile — muidugi täie õigusega — näis olevat ülitähtis, ja nimelt koostöötamist teiste riikide jõe- ja välispolitseiasutustega, mis asuvad Rheini kallastel.

Omakaitsese ehk „Bewakingsdienst“ töö-

tas ise välja täpse jõepolitsei korralduse ja esitas oma ettepanekud Hollandi kohtuministeeriumile. Ettepanekuid kaaluti, neid uuriti täpselt ja lõpuks tunnistati, et ettepanekud on hästi läbimõeldud ja igapidi vastuvõetavad, nii et nende alusel tuleks reorganiseerida riiklik jõepolitsei. Võrdlemisi õige lühikese aja jooksul viidigi ettepanekud ellu, milles tehti ainult väikesi ja oluliselt tähtsusetuid muudatusi. Kohtuministeeriumi korraldusel ettevõetud reorganiseerimise tagajärjel tekkis peagi uus riiklik jõepolitsei, mille kujud oli juba hoopis teistsugune kui endise oma. Uus aparaat osutus heaks, kindlaks, otstarbekaks ja hästi töötavaks organisatsiooniks. Kuna varem jõepolitsei laevad (ainult kolm, nagu varem tähendatud) kindla plaanita ja isegi kindla ühendusega üksteise vahel töötasid, pandi pärast reorganiseerimist maksma kindel kord, mille järgi laevade sõitmine, nende kontrollimise töö jne. peab sündima täpse kava järgi, kusjuures laevad ja ühes nendega ka riiklik jõepolitsei peavad alati seisma tihedas kontaktis üksteisega, alati töötama käsi-käes. Laevade arv suurendati kolme pealt üheksa peale, sest senine arv oli liig väike ja ei suutnud teha midagi tõsisemat. Aurikud töötavad nii öösel kui päeval, nende sõiduplaanid on seatud kokku hästi läbimõeldud kava järgi, nii et ühtki kaitseta kohta veeteedel enam ei leidu, kuhu ei saaks rutata lühikese aja jooksul politsei, kui häda käes. Uue korra järgi on kaitse veeteedel — eriti muidugi kõige tähtsamal veeteel, Rheinil — kindlustatud saksa piirist mereni. Üheksa aurikut on niiviisi veeteedel jaotatud, et tähtsamal teel, s. o. Rheinil, tuleb iga 15 kuni 20 km. peale üks politseilaev. Aurikute asukohtadeks on praegu: Tiel, Gorinchem, Sliedrecht, Zwijudrecht, Nijmanskamp, Veere, Krimpen a. d. Lek, Pernis, Amsterdam. Need laevad seisavad ainult politsei teenistuses, ainult politsei võib neid kasutada oma ülesande täitmiseks: kaitsta elu ja varandust veeteedel, võidelda kuritegevuse vastu veeteedel.

Hollandi jõepolitsei ühendab eneses õieti välis- ja kriminaalpolitseid ja on saanud oma praeguse eeskujuliku organisatsiooni tõttu eeskujuks üldse jõepolitseile. Teisese ülesanded, mis võiksid kuuluda — kas või osaliselt — politseile, nagu järelvalve tammide jne. järgi, ei kuulu

Hollandi jõepolitsei ülesannetesse. Politseilaevad on nummerdatud, iga laeva küljel leidub tema number: R. P. I, R. P. II, R. P. III jne., s. o. Rijks-Politie, riigipolitsei, I, II, III jne. Aurikutel leidub hästi sisseseatud kantselei kirjalikkude tööde tegemiseks, magamisruumid ametnikkudele, köök ja isegi elegantselt sisseseatud üldine koosviibimise ruum. Kõik laevad on varustatud helgiheitejaga; mõned neist on suuremad ja tugevamad, nii et isegi võivad sõita merel tormi ajal. Laeva juhiks on eriline komandant. Kohalised riikliku jõepolitsei ülemused asuvad nagu varemgi Middelburgis, Haagis ja Amsterdamis, kuna üldjuhiks on kohtuministeerium. Jõepolitsei ametnikud kannavad mundrit (sinine ülikond ja müts). Nemad on varustatud relvadega: karabiiniga, püstoli-ga, mõõgaga ja peale selle on igal ametnikul käeraud taskus. Mõõka hariliku teenistuse ajal ei kanta, tema on määratud ainult pidulikkudeks juhtumusteks. Jõepolitsei töötab kõige lähemas kontaktis hariliku välispolitseiga, nii hästi riikliku kui ka omavalitsuspolitseiga. Kõik protokollid saadetakse otsekohe ja vahetult vastavale prokurörile (offizier von iustitie). Siin kohal võiks vast ehk veel mainida seda, et politsei ja prokuratuur töötavad Hollandis väga lähedas kontaktis üksteisega, kuuluvad ju nad mõlemad ühe ja sama ministeeriumi koosseisu. Politsei on tehtud alluvaks prokuratuurile, millel on muidugi oma head kui ka varjuküljed. On iseenesest arusaadav, et riiklik jõepolitsei töötab käsi-käes omavalitsuste jõepolitseiga, kõigepealt Rotterdami linna omaga.

Nagu juba alguses tähendatud, tegutseb Hollandis riikliku jõepolitsei kõrval omavalitsuste jõepolitsei, mis kutsutud ellu tähtsamates linnades, s. o. Rotterdamis ja Amsterdamis. Tähtis oleks lähemalt peatuda Rotterdami linna jõepolitsei juures, mis on hoopis tähtsam kui Amsterdamis oma ja mis seisab alalise ühenduses riikliku jõepolitseiga.

Rotterdamis jõepolitsei moodustab linna politsei osa. See jõepolitsei asutati juba 1895. a. 1920. a. oli selle politseiharu kasutada viis laeva. Rotterdami linn on oma jõepolitseile ehitanud erilise politseimaja, mis asetatud veele, s. o. tegemist on ujuva hoonega. Selle asupaigaks on „Parkhaven“, ilus ja politseile igapidi soodus koht, kuhu kerge pääseda igast kül-

jest. Hoones leidub peale ametruumide ja juhtivate ametnikkude kabinettide veel eriline ruum kriminaalametnikkudele. Peale selle asub ujuvas politseimajas riieteladu, ladu igasuguste paatide osade jne. jaoks, ujumisbassein, abiandmise koht õnnetute juhtumuste korral, koosviibimise saal ametnikkudele, eriruum ohvitseridele jne. Maja teisel korral on sisse seatud õppimistuba ja õpperuum, traadita telefoni- ja telegraafijaam. Ametnikkude ettevalmistusele pannakse suurt rõhku, eriti käsitatakse laialt jälgimise tehnikat ja teadete edasiandmist ja vastuvõtmist. Teadete edasitoimetamine on muu seas hästi korraldatud, nii et võimalik on kiiresti anda teateid jõe kõige kaugematest kohtadest. Seda ühendust politseilaevade ja keskkoha vahel peetakse traadita telegraafi abil. Traadita telefoni kasutatakse küll ka, kuid esialgu asub saatejaam ainult keskkohas, kuna laevadel on olemas vastuvõtteaparaadid.

Rotterdami jõepolitsei (n. nim. Revierpolitie) koosseisu kuulub praegu 85 ametnikku, nende seas on neli ohvitseri ja üks üleminspektor, kes on selle politseiharu juhiks. Jõepolitsei ametnikud kannavad samuti mundrit nagu riikliku jõepolitsei ametnikudki; ainult üksikutele kordadele, kui on vaja täita juba puht kriminaalpolitseilisi ülesandeid, kannavad ametnikud erariideid. Jõepolitsei täidab välispolitsei ülesandeid veel, osalt aga ka kriminaalpolitsei ülesandeid. Võib öelda, et just viimaste ülesannete täitmine

nõuab Rotterdami jõepolitseilt palju aega ja vaeva. Teiste ülesannete hulka, mis õige koormavad, tuleb lugeda passide kontrolli isikute suhtes, kes lahkuvad Euroopast või tulevad Euroopa Hollandi kaudu. Ka abiandmine õnnetuse puhul annab palju tööd. Hiljuti lubati Rotterdami jõepolitseile veel üks mootorpaat juure, kuhu mahutati eriline sanitaarruum; see paat on eeskätt mõeldud just abiandmiseks õnnetute juhtumuste korral, s. o. kõigepealt uppumistel.

Rotterdam on ka praegu veel kahtlemata tähtsamaid Euroopa mannermaa kaubanduskohti. Seetõttu ja arvesse võttes veel seda, et Rheini jõgi jookseb läbi mitme riigi, on hakatud pöörama erilist tähelepanu jõepolitseile, eriti Rotterdami linna jõepolitsei koostöötamisele vastavate välisriikide politseiasutustega. Selle koostöötamise juhiks on määratud Rotterdami politseijuht M. H. Sirks, kellele on tehtud ülesandeks eriti pöörata tähelepanu koostöötamisele Saksamaaga, kui riigiga, kes Rheiniga kõige enam seotud ja kõige rohkem huvitatud liikumisest ja tegevusest Rheinil. See koostöötamine seisab esimeses järjekorras muidugi vastastikusel teadete vahetamises ja otsitavate isikute nimekirjade edasiandmises. Et edukamalt töötada kurjategijate vastu, kes endale valinud tööpõlluks Rheini jõe või kes selle jõe kaudu katsuvad põgeneda, on kavatsus juure tõmmata veel Belgia politseid, eriti politseiasutusi Antwerpenis, Liège'is ja Gentis.

## Ametnikkude ülikoolidest Saksamaal.

Ametnikkude ülikoolide ajalugu pole veel pikk, nad on alles viimase aja saavutusi. Pea kõikjal, kus praegu juba leidub sarnaseid õppeasutusi, on nad võrsunud lühiajalistest erikursustest riigi- ja omavalitsusametnikkudele. Viimastel aastatel on eriti Saksamaal hakatud panema rõhku ametnikkude ülikoolide arenemisele, on hakatud pöörama suuremat tähelepanu neile asutustele, mis seletatav mitme põhjusega, millest allpool lähemalt jutt. Igatahes aga on olukord meie päevil niisugune, et saksa kõrgemaid eriõppeasutusi ametnikkudele tuleb lugeda eeskujulikkudeks nii organisatsiooni kui ka õppejõudude poolest, mistõttu pole huvitusest veidi lähemalt peatuda nende n. nim. ametnikkude ülikoolide juures praegusaja Saksamaal.

tuda nende n. nim. ametnikkude ülikoolide juures praegusaja Saksamaal.

Saksa ametnikkude ülikoolide eelkäijateks olid Berliinis, Kölnis ja teistes suuremates linnades omal ajal korraldatud erikursused riigi- ja omavalitsusametnikkudele; kursustel pandi peärõhk õigusteadusele. Need kursused olid enamalt jaolt lühiajalised, neid korraldati eriliselt kõrgematele ametnikkudele, juhtivatele jõududele mitmesugustelt aladelt. See oligi, võib olla, kursuste suuremaid puudusi. Esimene alaline kõrgem õppeasutus ametnikkudele seati sisse 1911. a. Düsseldorfis. Mõtte algatajaks ja selle praktiliseks teostajaks oli tuntud õigusteadlane prof.



Stier-Somlo. See õppeasutus kutsuti aga ellu ainult kommunaalametnikkude jaoks. Tähendatud ülikool või akadeemia, nagu seda tol ajal nimetati, pidi omavalitsusametnikkudele andma eriharidust, pidi neid osalt ette valmistama tegevusele omavalitsusalal, peasjalikult aga täiendama olemasolevate ja asjast huvitatud ametnikkude ja tegelaste teadmisi. Veidi hiljem asutati Düsseldorfis eeskujul ülikooli ka Kölnis ja Frankfurtis Maini ääres. Veel hiljem kutsuti sarnane akadeemia ellu ka Detmoldis, kus juures viimase ülesandeks oli teadmiste laiendamine just neile, kes juba teenistuses seisisid. Kõik loetletud asutused aga ei suutnud kaua tegutseda, nende iga oli võrdlemisi õige lühike. Osa neist polnud elujõulised seetõttu, et eesmärgid olid liig suured, nad varisesid lihtsalt kokku ülesannete rohkuse tagajärjel; osa neist likvideeriti seepärast, et kuulajate arv kuivas kokku. Viimane nähtus on seletatav seega, et ülikoolidesse astumisel võeti mõnel pool arvesse aeg, mis oli saadetud mööda ametnikkude ülikoolides; selle tagajärjel kahanes muidugi vanemate ülikoolis käijate arv. Peapõhjusiks ametnikkude ülikoolide sulgemisele tol ajal aga oli kahtlemata rahapuudus, riik ei toetanud tarvilisel määral neid asutusi, vaid raha anti toetuste näol ja sedagi õige napilt, omal jõul aga ei suutnud need akadeemiad tegutseda.

Kuid Saksa riigi, Saksa osariikide ja Saksa omavalitsuste ülesanded muutusid aja jooksul, need ülesanded suurenesid, võtsid teise ilme, sellega aga muutusid ka ametnikkude ülesanded ja nende tegevus. Juba enne maailmasõda hakkas terve riigi majanduslik ja sotsiaalne struktuur teiseks minema. Kui sellele veel juure lisada sündmusi ja elu arenemist poliitilisel alal, siis saame aru, et aegamööda tekkis Saksamaal, nagu mujalgi, uus rahvamajanduse ajajärk, milles suuremat osa etendas nimelt rahvamajandus. Sellest aga oli loomulikult tingitud nõue riigiparaati osalt ümber korraldada, igatahes asju ajada juba teistelt vaatekohtadelt välja minnes. Võib öelda, et Saksamaa muutus XIX sajangu jooksul agraarriigist agraar-manufaktuuri riigi kaudu tööstus-agraar riigiks. Majanduse kiire edenemine aga pidi endaga tooma kaasa administratsiooni muutmise riigis, osariikides ja omavalitsustes. Ametasutused ei võinud jääda külmaks pealtvaatajaks elu arenemise protsessis, neil tuli tahtes-tahmata kaasa teha see

protsess. Lisame kõigele sellele juure veel maailmasõja, selle tagajärjed ja meil on selge, et ametasutustega ja ametnikkudega pidi sündima muudatus. Riik ise sattus kaotatud, raske sõja tagajärjel raskesse seisukorda, millest tuli ja tuleb otsida väljapääseteed, asutused ei võinud kõrvale jääda, kõrval seista, mitte midagi ette võttes.

Peab ütleva, et saksa ametnikkude pere ise õige ruttu tekkinud olukorras sai aru, sel alal on aga erilisi teeneid ametnikkude organisatsioonidel. Ja huvitav on, et endine ametnikkude ülikoolide põhimõte ellu kutsuti ja ellu viidi just ametnikkude eneste algatusel, jõul ja tahtel. Üheltpoolt taheti rahuldada just keskmiste ja alluvate ametnikkude tungi omi teadmisi täiendada ja värskendada, mis olid maailmasõja päevil ununenud, ja teiselt poolt taheti ametnikkudele anda võimalus tundma õppida praegusaja riigielu tähtsamat tegurit: rahvamajandust. Nii siis asusid ametnikud ise tööle, ilma et keegi neid selleks oleks sundinud või neid teatavas suunas juhtinud, ja asutasid ametnikkude ülikooli. Suurim teene sel alal langeb kahtlemata saksa ametnikkude ühingute liidule (*Deutscher Beamtenbund*).

Ametn. ülikoolide sihiks ja ülesandeks on anda ametnikkudele võimalust täiendada üldisi ja erialalisi teadmisi, eriti laiendada riigi- ja omavalitsusteenijate teadmisi rahvamajanduse alal selleks, et ametnikud suudaksid muutunud olukorras teadlikult ja vilunult täita omi ülesandeid, mis on, nagu kord juba tähendatud, viimaste aastate jooksul tublisti kasvanud ja ka iseloomult muutunud. Eriti tahetakse anda võimalust nendele ametnikkudele teadmiste täiendamiseks ja värskendamiseks, kes ülikoolis pole käinud ja pole saanud kõrgemat haridust, kellel aga praktilised teadmised ja praktilised kogemused. Olgugi, et Saksamaal nõutakse enam-vähem kõikidelt ametnikkudelt katsete sooritamist enne uuele kohale määramist, ollakse siiski arvamusel, et need katsed pole küllaldased ametnikkude teadmiste täiendamiseks; pealegi võivad igapäevases tegelikus töös ununeda teoreetilised teadmised, eriti veel, kui katsetest kaua aega möödunud. Sel viisil saadud teadmisi tahetakse just värskendada akadeemiatel, ühtlasi aga ka eriti süvendades ametnikkude teoreetilisi teadmisi. Minnakse seejuures välja sellest täitsa õigest põhimõttest, et hästi ettevalmistatud ja

põhjalikkude teadmistega varustatud ametnik suudab teha hoopis rohkem ja hoopis paremini tööd kui ettevalmistamatu ametnik, mis muidugi annab võimaluse ametniku tööjõudu paremini ja ratsionaalsemalt kasutada kui see sündis varematal aegadel. Pealegi on tegelikus teenistuses saadud teadmised ja vilumus heaks ettevalmistuseks teoreetiliste probleemide lahendamisel ja puhtteoreetiliste teadmiste õhändamisel. Iga päevaga arenev elu, mis paneb alatasa ametasutustele uusi ülesandeid, nõuab teadlikke, põhjaliku ettevalmistusega ametnikke, nii et iga riigi- ja omavalitsusteenija, kes tahab täita tema ametkohaga seotud ülesandeid, nii nagu seda nõuab elu meie päevil, peab käima ja lõpetama ametnikkude ülikooli. Hea ettevalmistus suurendab ametnikkude töövõimet ja tööoskust, teisest küljest aitab alaline vaimline töö kaasa sellele, et ametnik ei muutu masinaks, ei täida omi ülesandeid ainult šablooniliselt, mehaaniliselt, järelemõtlematult, kes ei saa üht või teist ülesannete külge muuta teiseks, paremaks, kergemaks, vastuvõetavamaks kodanikkudele. Kõigest sellest on aru saanud, nagu juba eelpool tähendatud, kõigepealt ametnikud ise, kes püüavad omi teadmisi täiendada ja kes omal algatusel selleks on hakanud looma ametnikkude ülikoole. Just need ametnikkude organisatsioonid, mille liikmeteks on keskmised ja alluvad ametnikud, on kõige rohkem ära teinud praegusaja akadeemiate loomisel.

Ametnikkude akadeemiad on loodud elukutseliste riigi- ja omavalitsusametnikkude poolt; nad on määratud elukutselistele ametnikkudele. Seepärast ei ole akadeemiad ja ei tahagi olla võistlejateks harilikkudele ülikoolidele. Akadeemiate ülesandeks pole ametnikkude ettevalmistamine, vaid ametnikkude teadmiste täiendamine ja värskendamine. Õppejõududena katsutakse ligi tõmmata paremaid teadlasi; peale ülikoolide professorite ja dotsentide peavad loenguid veel pikaajalise praktikaga, tuntud ja vilunud ametnikud, tuntud poliitikategelased jne. Kuulajateks neis akadeemiates on enamalt jaolt keskmised ametnikud, kes on ette valmistatud loengutele ja neid jälgida võivad tänu pikemaajalisele praktikale või vastavale keskkooli haridusele. Akadeemiad ei ole ega taha olla mingisuguseks aseaineks ülikoolidele, vaid täiesti iseseisvateks õppeasutusteks eriülesannetega, eriprogrammiga, erisihidega.

Saksa ametnikkude ülikoolidel on kahtlemata suur tähtsus, seda näitab muu seas ka nende arenemiskäik viimaste aastate jooksul, mis on ühtlasi tõenduseks sellele, et valitud tee on õige, et ülesseatud põhimõtted vastavad elunõuetele.

Saksamaal tegutsevad praegu 17 akadeemiat; esimene neist avati 1919. aastal. Peaaegu kõikides ülikoolilinnades leidub akadeemiaid, mille õppejõududeks vastava ülikooli õppejõud. Akadeemiad kutsuti ellu ülikoolilinnades, et sel teel saada võimalust juure tõmmata häid õppejõude. See on kõigepealt tarvilik juba seepärast, et ametnikkude akadeemiates pannakse väga suurt rõhku õigus- ja majandusteadusele. Oieti jagunebki iga kursus kahte peaosaks: õigusteadus pluss majandusteadus ja vastava eriala õppus. Kursused kestavad kuus semestrit, mille lõpetamisel antakse ametnikkudele vastav diplom või lõputunnistus. Diplom antakse ainult kommunaal- ja sotsiaalametnikkudele, kuna teised saavad lõpetamise tunnistuse.

Tähtsamaks ja parimaks ametnikkude ülikooliks Saksamaal loetakse praegu pealinna Berliini akadeemia, mis on ühtlasi ka vanemaid sellesarnaseid asutusi. Berliini akadeemia eesotsas seisab selle presidendina endine minister Schiffer. See asutus ületab teisi selletaolisi niihästi kuulajate arvu kui ka loengute rohkuse ja mitmekesisiduse poolest. Berliini akadeemia asutati 1919. a., esimesel aastal oli seal 1519 kuulajat, 1925./26. õppeaastal oli see arv aga juba 3800. Peab ütleva, et sarnast pilti ei näita vist ükski saksa ülikool. Keskmiselt on 1919.—1926. a. kuulajaid olnud igal semestril 1500. Suvisemestritel on kuulajate arv harilikult ikka väike, sest sellel ajal tehakse praktilisi töid. Peale harilikkude kursuste korraldab Berliini akadeemia veel erikursusi, mis muidugi lühikese vältusega ja millest samuti võetakse õige elavalt osa. Nii korraldas tähendatud akadeemia senini kuus erikursust posti-telegraafi ametnikkudele, millest üldse võtsid osa veidi üle 2600 ametniku. Teiste erikursuste seast tuleks eriti kriipsutada alla kursused politsei-ametnikkudele (üldse kolm), kus osavõtjate arv oli 1700 ümber. Elav oli ka osavõtt maksuametnikkude kursustest (kaks kursust, osavõtjate arv umbes 900). Muu seas võttis kursustest osa ka välismaalasi, peamiselt norralasi ja rootslasi. Välismaade ametnikkudest kuulas läbi posti-telegraafi erikursusi 25 inimest, teistelt aladelt puuduvad praegu andmed.

Kõige sellega aga ei piirdu veel Berliini akadeemia töö. On pandud toime erikursusi ametnikkudele, kes töötavad välismaadel (eeskätt muidugi välisministriumide ametnikkudele), samuti ministერიумide keskasutuste, vangimajade, kommunaal- ja sotsiaalametnikkudele (osavõtjate arv 545). Teiste erikursuste seast, mis viimasel ajal korraldatud, võiks nimetada veel kursusi raudteelastele (kaks kursust 1100 kuulajaga). Viimastest kursustest võttis elavalt osa ka välismaalasi, kõigepealt Helveetsia ametnikke (arvult 14).

Berliini akadeemia on ühtlasi saksa ametnikkude ülikoolide liidu keskkohaks. Liitu kuuluvad 17 akadeemiat ja 17 haruseltsi, mis asuvad laiali üle terve Saksa riigi. Liidu ülesandeks on kaitsta liitu kuuluvate akadeemiate ja haruseltside huviseid ja teiselt poolt seada üles juhtnõõrid uute ametnikkude ülikoolide asutamiseks ja samuti ka olemasolevate akadeemiate organiseerimiseks, õppekavade väljatöötamiseks jne.

## Tartu politsei spordiringi tegevusest.

Tartu politsei spordiringi esimeseks tegevusaastaks tuleb lugeda 1927. a. Kuigi varem tegutses mõni aeg spordist huvitatud ametnikkude koondis, oli see väiksearvuline ja kindla ilmeta.

Aprillikuus 1927. a. prefekti poolt kokukutsutud asutamiskoosolekul otsustati asutamise küsimus Tartu politsei spordiringi nime all jaatavalt ja valiti ajutine juhatus, kes töötas välja põhikirja, missugune registreeriti 31. mail.

Esimene peakoosolek peeti 29. juunil. Valiti uus juhatus põhikirja alusel ja määrati kindlaks sisseastumis- ja liikmemaksud. Sisseastumismaksuks määrati 50 mrk., liikmemaks — vastavalt palgale: ametnikkudele palgaga kuni 8000 mrk. — 100 mrk., 8000—12000 — 150 mrk., 12000 kuni 15500 — 200 mrk. ja palgaga üle 15500 mrk. — 300 mrk. Ringi liikmeteks võivad põhikirja järele olla kõik Tartu Valga prefektuuri piirkonnas tegutsevad politseiametnikud.

Ringi asutamise momendist peale hakkas juhatus energiliselt tegutsema ja praegu võib olla saavutatud tagajärgedega enam kui rahul. Kõigepealt oli vaja raha ja kuna liikmemaksudest suuremat sissetulekut ei olnud loota, tegi juba aj. juhatus oma riisikol 20.000 mrk. laenu spordifabrinõude ja spordiülikondade muretsemiseks. Kokkuleppel kohaliste spordiseltside ja kaitseliiduga, avanes võimalus linna spordiplatsi kasutada kolm korda nädalas, iga kord 1½ tunniks. Kuigi suudeti kaasa tõmmata hulki nooremaid ametnikke, jäid mõned vanemad mehed asja vastu külmaks. Kuna aga spordiharjutuste eesmärgiks ei ole üksikute isikute võistlusteks ettevalmistamine, vaid üldine tervise ja jõu karasta-

mine, tuli prefektil spordiplatsil peetavatest harjutustest (võimlemise osas) osavõtmine kõigile teenistusest vabadele ametnikkudele teha sunduslikuks. Jalgrattasõidu harjutusi peeti spordis. „Kalevi” velodroomil, ja peab ütleva, sel alal on Tartu politseinikkude hulgas vist rohkem väga häid sportlasi, kui ühelgi teisel alal, pealegi töötab see ala ka tulevikus tublisti arendada. Üldkorraldajaks oli harjutustel komissar Pavian, lähema teeks abideks — konstaablid Türk ja Saarepera ning van. kordn. Niilus, kes kõik teinud politseikooli juures korraldatud spordikursused läbi. Peale selle korraldati suve jooksul politseiametnikkudele ujumiskursusi, mida juhatas veesportlane kordnik Raig. Ka sellel spordialal leidub Tartu politseiperes häid jõude.

Talve tulekuga jäi soiku ringi sportline tegevus. Loodeti mõneks tunniks kasutada saada linna uut võimlat. Kuid linnavalitsuselt saadi vastus, et võimla on koolide kasutada ja ei ole ühtki vaba tundi. Kuna Riia linn minu teada ehitas oma politseile kõige uuema ja ajakohasema sisseseadega võimla, ei leia meie linnaisad võimalikuks oma võimlaid ühekski tunniks kasutada anda. Tuli seetõttu piirduda üksikute sportlaste harjutustega raskejõustikus ja laskmises. Suurema lunde tulekuga muretseti ka mõni paar suuski.

Ei oleks huvituseta märkida, et läinud aastal ringi liikmetest üle 20 ametniku tegi autoasjanduse kursused läbi ja omandasid vastavad tunnistused, nende seas prefekt Kruus, abiprefekt Saebelmann, komissarid Kodres ja Sarap, abikomissarid Kask ja Johanson. Kuna autoasjanduse tundmine praegusel tehnika aja-



järgul politseiametnikkudele väga tarvilik, oli kavatsus korraldada võimalikult laiemale hulgal politseiametnikkudele erikursusi, kuid suurte kulude tõttu tuli sellest loobuda.

Avalikkudest võistlustest võttis spordiring juba esimesel eluaastal mitu korda osa ja, võttes arvesse esmakordset esinemist, ei või saavutatud tagajärgi lugeda kaugeltki halvadeks. Esimene tuleproov oli juba enne põhikirja kinnitamist, nimelt võttis grupp politsei sportlasi osa 15. mail Olümpia ettevalmistava Tartu komitee poolt korraldatud spordi propa ganda päevast. Saavutused olid kõigiti head. Edasi võttis Tartu pol. spordiring osa 26., 27. ja 28. aug. Tallinnas ära peetud üleriiklikkudest politsei esivõistlustest. Siin tuleb arvesse võtta, et sportlased olid klassidesse jaotamata ja esmakordselt staadionile astuvatel politseinikkudel tuli võistelda korduvalt esinenud ja tunnustatud Tallinna sportlastega. Seepärast ei saa pidada siin ka tagajärgi väga halvaks. Järgmiseks ja viimaseks 1. a. jõukatsumiseks olid spordiringi poolt korraldatud Tartu-Valga prefektuuri omavahelised laskevõistlused 22. ja 23. nov. Vaatamata käre dale külmale, olid tagajärjed paremad, kui võis loota; purustati browningust laskmises üleriiklikkude laskevõistluste rekordid ja ületati Tallinna-Harju prefektuuri omavaheliste laskevõistluste tagajärjed laskmises nii browningust kui ka montekristost, kuigi viimased võistlused peeti soojade ilmadega. Parimaks laskuriks osutus krim. v. assistent L i i v a k 260 punktiga.

Kuna laskevõistlustega vastavate ruumide puudusel jäi üldine sportline tegevus soiku, oli tarvis muretseda mingisugust meelelahutust talvapäevadeks, samuti võimalusi harjutada talispordi alal ja neil aladel, mis ei nõua erilisi ruume. Spordiring algas tegevust võlaga, see võlg tasuti varsti ja tänu seltskonna toe-

tusel hästi kordaläänud peole, jätkus raha nii mõnegi tarvilise asja muretsemiseks. Kõigepealt osteti 5 paari suuski ja asutati prefektuuri juure suusajaam, kust iga ringi liige võis saada suuski tarvitamiseks. Edasi osteti 4 montekristo-püssi ja seati sisse ping-pong mäng. Hiljem muretseti ka 2 paari poksikindaid.

Kuid kavatsused olid suuremad, et neid läbi viia, tõmmati kaasa politseiametnikkude kogu, sest ring ei võinud oma raha tagavara ära tarvitada. Koguga jõuti kokkuleppele ja kahe peale kokku soetati suur 6-lambiline raadio-aparaat, mis kuni vastavate ruumide leidmiseni seati prefektuuri üles. Samuti asutati sealsamas lugemislaud, kuhu telliti Eesti tähtsamad ajalehed ja ajakirjad ning üks välismaa ajakiri. Lugemislaua juure osteti veel male, domino ja kabe mängud.

Ei tohiks küll nuriseda, et meelelahutuse ja kasuliku ajaviite võimalustest oleks puudus, kuid muret teeb ruumide küsimus. Prefektuuri ruumid ei ole selleks kuigi soodsad ja kaugeltki kodused. Uute ruumide soetamine aga on seotud suurte kuludega ja praegu peab ring, olles alles vaevalt jalad alla saanud, raha väljaandmisega olemas väga ettevaatlik. On siiski lootus koos koguga leida eriruume ja ühine „Kodu” seada sisse.

Ringi liikmete arv on praegu 138, nendest ainult 22 väljaspool Tartut. Kui ring edaspidi jõuab olla ka väljaspool asuvatele ametnikkudele ühel või teisel alal abiks, astuvad kindlasti ka need ametnikud suuremal arvul ringi liikmeks.

Praegune juhatus on suure ja tänuväärt töö lühikese ajaga teinud ja kui uus, lähemal ajal valitav, samuti ka edaspidised juhatused töötavad sama energiliselt ja armastusega asja vastu, siis seisab Tartu politsei spordiring juba lähemas tulevikus kindlal jalal ja spordiasjandus ning kehakasvatuse vastaval kõrgusel.

H. K.

## Kas kuulub kaitse seisukorra lõpetamine enne tähtaega riigikogu kinnitamisele?

Oskar Angelus.

Põhiseaduse § 26. teise lõike järgi astuvad jõusse kodanikkude vabaduse ja põhiõiguste erakorralised kitsendused „seaduslikus korras kindla tähtajani väljakuulutatud kaitse seisukorra puhul vastavate seaduste põhjal ja piirides.“ Nagu

teada, on meil kaks korda sõjaseisukord, mis on maksvate seaduste järgi üks kaitse seisukorra liikidest (v. ka riigikohtu otsus N. 32 — 1926. a.), välja kuulutatud: esimene kord enne põhiseaduse maks mahakkamist (29. nov. 1918. a. ajutise

valitsuse poolt, R. T. N. 3 — 1918. a.) ja teine kord pärast põhiseaduse maks-mahakkamist (valitsuse poolt välja kuu-lutatud ja riigikogu poolt kinnitatud 1. dets. 1924. a., R. T. N. 145 — 1924. a.). Vahepeal, s. o. 29. nov. 1918. a. kuni 1. dets. 1924. a., lõpetati sõjaseisukord osaliselt ja nimelt valitsuse määrusega 18. märts. 1921. a. (R. T. N. 20 — 1921. a.), 13. juulist 1921. a. (R. T. N. 61 — 1921. a.), 30. septembrist 1921. a. (R. T. N. 86 — 1921. a.), 8. veebruarist 1922. a. (R. T. N. 19 — 1922. a.), 8. septembrist 1922. a. (R. T. N. 115/116 — 1922. a.) ja 13. veebruarist 1924. a. (R. T. N. 31/32 — 1924. a.). Ka 1. dets. 1924. a. väljakuulutatud sõjaseisukord on vahe-peal suuremalt osalt kaotatud — see osaline lõpetamine on jällegi sündinud valitsuse määrusega (18. juunist 1926. a., R. T. N. 54 — 1926. a.).

Küsimus seisab nüüd selles, kas va-jab kaitseseisukorra lõpetamine (nii üldine kui osaline) valitsuse poolt riigi-kogu kinnitamist või mitte; teiste sõna-dega, kas on senine praksis käinud õiget teed või mitte. Jutt on allpool muidugi ainult kaitseseisukorra lõpetamisest enne tähtaega.

Pole kaht arvamist selle kohta, et kaitseseisukorra väljakuulutamise valit-suse poolt peab leidma riigikogu kinnit-tamist. See on nõue, mis otsekohe sea-tud üles põhiseaduses; nimelt kõneleb põhiseaduse § 60 p. 5, et valitsus „kuu-lutab välja sõjaseisukorra nii üksikuis riigiosades kui ka kogu riigis, ja esitab selle riigikogule kinnitamiseks”; see nõue on ka, nagu juba tähendatud, täitmist leidnud: põhiseaduse maksvuse ajal on sõjaseisukorra väljakuulutamise (R. T. N. 145 — 1924. a.), ja selle osalise maks-vuse tähtaja pikendamine (R. T. N. 14 — 1926. a. ja N. 115 — 1926. a.) sündinud riigikogu kinnitamisel, kusjuures riigiko-gu on kinnitanud valitsuse vastavad ot-sused ühel lugemisel otsuste näol.

Kui sõjaseisukorra osalise maksvuse tähtaja pikendamine 16. dets. l. a. oli riigikogu päevakorras, tähendas aruan-dja muu seas, et „pean ütlema, et vaba-riigi valitsuse otsuses ei olnud üles võe-tud see piirkond, kus sõjaseadus jääb maksmata. Ka komisjonis oli selle üle lä-birääkimisi ning seal arvati paremaks, et piirkonna kindlaksmääramine jääks ära. Kui vabariigi valitsus seda ei ole

üles seadnud, jäävad vabariigi valit-susele vabad käed piirkonna muutmise ja vähendamise ot-sustamisel.” Sellele keegi riigikogus ei vaieldud vastu, nii et jäi mulje, et üldine seisukoht on niisugune, et valitsus võib põhiseaduse alusel küll kuulutada välja sõjaseisukorra, kuid sarnast valit-suse otsust peab kinnitama riigikogu; kui aga valitsus sõjaseisukorra piirkon-da muudab, s. o. vähendab, siis on tal vabad käed ja tema ei tarvitse selleks küsida riigikogu nõusolekut.

Kui nüüd seada kõrvuti need põhi-seaduse paragrahvid, mis tähtsad käes-oleva küsimuse lahendamiseks, siis hu-vitab meid peale §§ 26 ja 60 veel § 34, millel ongi minu arusaamise järgi otsustav tähtsus käesoleval juhtumisel. Põhi-seaduse § 34. järgi ei kuulu rahva hää-letamisele ega või rahvaalgatamise teel otsustamisele tulla: „eelarve ja laenude tegemine, maksuseadused, sõjakuuluta-mine ja rahutegemine, kaitseseisukorra väljakuulutamise ja lõpetamine, mobili-satsiooni ja demobilisatsiooni väljakuulu-tamine, samuti ka lepingud võõraste riikidega.” Mispärast neid küsimusi ei saa anda otsustamisele rahvale enesele, sel-lest koneles põhiseaduse harutamisel asutavas kogus pikemalt üldaruandja A. Anderkopp (Asut. kogu protokollid, 4. istungjärk, 1920. a. lhk. 547, 548), jät-tes aga seejuures puudutamata just kait-seseisukorra lõpetamise küsimuse.

Kaitseseisukorra väljakuulutamise ja selle lõpetamine ei käi meie põhiseaduse järgi rahva kontrolli alla, mida eriti kriip-sutab alla § 34. Kuid keda üldse kontrol-lib rahvas otsekohe? Ikkagi ainult riigi-kogu ja selle tegevust, mitte aga valitsuse tegevust, kes omaltpoolt kuulub rahva esitajate, s. o. riigikogu kontrolli alla, kes kutsub ametisse ja vabastab sellest vaba-riigi valitsust (§ 59); viimasel peab olema riigikogu usaldus, puudub see usaldus kas tervel valitsusel või selle üksikul liik-mel, peab valitsus või selle üksik liige ametist lahkuma (§ 64), kui riigikogu avaldab oma otsekohest umbusaldust. Sellest kõigest aga järgneb, et riigikogu ise peab kuidagi tegemist tegema kaitse-seisukorra väljakuulutamise ja selle lõ-petamisega ja need küsimused kuuluvadki nende „muude asjade” hulka, millede ot-sustamine põhiseaduse § 52 põhjal riigi-kogu ülesannete hulka tuleb arvata (v. ka E. Maddison ja O. Angelus „Das

„Grundgesetz des Freistaats Estland” lhk. 56, 57). See küsimus on sama laadi, nagu demobilisatsiooni väljakuulutaminegi: põhiseaduse § 82 näeb otsekohe ette mobilisatsiooni väljakuulutamist riigikogu poolt (teatavatel juhtumistel ka valitsuse poolt riigikogu otsust ootamata), kuid demobilisatsiooni suhtes otsekohe ei märgita, et see kuuluks riigikogu kompetentsi, seda tuleb järeltada jällegi samast § 34-dast.

Teiseks tuleb tähendada, et kaitseseisukorra väljakuulutamise kinnitamine kuulub, nagu öeldud, riigikogule: viimane teeb oma otsuse ja seega saab kaitseseisukord seadusliku jõu. Kui nüüd valitsus enne tähtaega lõpetab oma otsusega või määrusega osaliselt või tervelt kaitseseisukorra, riigikogule seda kinnitamiseks ette panemata jättes, siis tühistab tema riigikogu kaitseseisukorra väljakuulutamise otsuse, sarnane tühistamine aga pole võimalik, s. o. ta pole seaduslik, tal puudub seaduslik jõud.

Mis nüüd puutub sellesse, missugusel näol peab see kaitseseisukorra enne tähtaja lõpetamise kinnitamine sündima riigikogu poolt, siis tuleb siin käia muidugi sama praktilise järgi nagu kaitsekorra väljakuulutamise kinnitamisele, s. o. riigikogu kinnitab valitsuse otsuse ühel lugemisel otsuse näol. Kui otsustada seda küsimust analoogiliselt kaitseseisukorra väljakuulutamisele, siis võib riigikogu, minu arvates, ainult kinnitada või kinnitamata jätta valitsuse otsuse, sest põhiseaduse § 60. p. 5 järgi kuulutab valitsus välja kaitseseisukorra ... „ja esitab

selle riigikogule kinnitamiseks”, nii et riigikogu muudatusi valitsuse otsuses ette võtta ei saa.

Lõpuks veel paar sõna sellest, missugustel motiividel on sarnane nõue paigutatud põhiseadusse? Nagu teada, puudub meie põhiseadusel seletuskiri ja motiive võib leida ainult asutava kogu liikmete, eriti üldaruandja ja kaasaruandjate kõnedest põhiseaduse esimesel lugemisel, osalt ka üksikute paragrahvide kohta põhiseaduse teisel ja kolmandal lugemisel. Kõnesoleva küsimuse kohta ka kõnedes motiive ei leidu. Asi seisab, minu arvates, selles, et on mindud välja n. öelda kahest ilma vaatest, vaatest, mis seotud küsimusega, kas tuleb teatavatel juhtumistel, teatavatel olukordadel, erakorralistel aegadel tarvitusele võtta erakorralised abinõud riigi valitsemisel või mitte, s. o. kas tuleb kodanikkude põhiõigusi erakorraliselt rasketel ja hädaohtlikudel silmapilkudel piirata, erakorralisi valitsemisviise tarvitusele võttes, või mitte. Oletades, et üks osa rahvast ja tähendab ka rahvasaadikutest vastab jaatavalt küsimusele ja üks osa — eitavalt, on põhiseadus tahtnud ära hoida seda, et mingi valitsus, kelle liikmed kuuluvad sellele küsimusele eitavalt vaatajate hulka, saaks omal jõul kaotada kaitseseisukorra, missuguse sammu-ga, võib olla, rahvasaadikute enamus riigi huvides nõus ei ole. Teiste sõnadega maksab kaitseseisukorra enne tähtaja lõpetamise kinnitamise andmisel riigikogu kätte sama põhimõtte, mis kaitseseisukorra väljakuulutamise kinnitamisele andmiselgi riigikogule.

## Kurjategijate salakirjast.

Nagu politsei tarvitab tihti salakirja, shiffrit, et anda edasi teateid või andmeid, mis peavad jääma kas ajutiselt või jäädavalt saladusse, nagu politsei siin ja seal tegutseb sala-kokkuleppemärkide abil, mis teada ainult mõnele üksikule ametnikule, nii katsuvad ka kurjategijad edasi toimetada teateid erimärkide ja isegi salakirja abil, mis teada ainult „ametyvendadele”, elukutselistele kurjategijatele ja kelmidele. Kardetavad kurjategijad, isearanis rahvusvahelised kelmid tarvitavad tihti kirjavahetuses üksteisega ja telegrammide saatmisel korrapärast shiffrit, mis harilikult kaunis keeruline ja mille lahtivõtmine nõuab tihti suurt vilumust ja

palju vaeva — kui shiffer on üldse lahtivõetav võõraste isikute poolt.

Üks tuntud kurjategija, kes hiljuti avaldas saksa keeles oma memuaarid, (ja mispärast ei võiks siis kelm avaldada oma elulookirjelduse, kui seda teevad aasad inimesed ja kui selle eest makstakse head raha, mis kelmil hädasti vaja vanaduses, kui ta millekski muuks enam ei kõlba kui — mälestuste kirjutamiseks!), kirjutab: kuritegevus on suurendatud elu energia, on väga suureks saanud individualism, on omalaadi kunstlik väljendamisviisi võimalus, mille halb külg seisab ainult selles, et seltskond pole asjast veel suutnud õieti saada aru. See on muidugi



labane hooplemine, kuid see näitab ühtlasi missugune hingeelu püsib mõnikord kurjategijate peres.

On küll õige, et seltskond niisugusest individualismist ei saa aru, ja sellest ei saa aru ka politsei. Ei praegu, ega ka tulevikus! Muu seas võib panna tähele, et sarnased „individualistid“ suurlinnades hõnglites langevad kõige kergemini politsei kätte. Aga olgu kuidas on. Politsei tööd takistab võitluses kurjategijate vastu õige tunduvalt see asjaolu, et kurjategijad sageli — eriti suuremates linnades — üksteist toetavad, üksteisele igal juhtumisel appi ruttavad, et neil on oma organisatsioon, milles valitseb kuulmatu vali distsipliin ja kord. Need inimesed, kes jalgadega igapäev tallavad igasugust korda, kes ei tunnista riigi ja rahvaste ja üksikute inimeste elus mingit korda, austavad enda keskel seda põlatud korda väga, rohkem kui, võib olla, harilikud suRELIKUD. Seetõttu aga on suuremad kurjategijate organisatsioonid ka nii karde-tavad kodanikule kui politseile. Need organisatsioonid võivad pealegi veel uhkustada sellega, et nemad on see päris „internatsionaal“, see organisatsioon ei päri oma liikmetelt elulugu ega rahvust ja päritolu, ei kodakondsust ega perekonnaseisu, see organisatsioon on tihti Pariisis sama tugev kui Roomas, Viinis, Varssavis või Berliinis. Nende organisatsioonide liikmed nimetavad ennast tihti ka apaashideks, et seega kriipsutada alla, et nemad on teistsugused inimesed kui see harilik kodanik, kes annab oma elu ja varanduse kaitsmise politsei hoole.

Kurjategijate peresse kuuluvad tihti ka hulgused ja kerjused. Õieti ei saa igakord vahet teha kerjuse ja kelmi vahel: kui kelmil vaja vaatama minna, kas pole võimalik kuskil „erialalist tööd“ teha, läheb tema tihti sinna kerjusena. Kerjus aga, kasutades tihtipeale võimalust ja olukorda, varastab, röövib ja tapab isegi, nii et tihti ei saa vahet teha kerjuse-hulguse ja kelmi-kurjategija vahel. Nagu kurjategijatel, nii on ka kerjustel ja hulgustel oma salakeel ja salakiri, millesse pühendatud ainult üksikud. Sellest salakirjast olgu nüüd lähemalt jutt.

Tihti võib panna tähele, et kerjus kõnib majas õige julgelt korterist korterisse ja igalt poolt saab raha. Siiski mõne korteri uks jäetakse vahele. Milles siis seisab sarnase nähtuse saladus? Asi on lihtne. Tihti võib näha — eriti suuremates linnades — korteri ukse kõrval väi-

kest joonistust, mis iseenesest ei paista silma ja näeb välja nagu mõni väikese lapse kritseldamine. See ongi kerjuse salamärk. Rist tähendab, et majas midagi ei anta, et tuleb ruttu ära minna, rist ja ring tähendavad, et antakse parimal juhtumisel veidi süüa, ring üksi tähendab, et korteris elavad vastuvõetavad inimesed ja on lootust saada raha või asju. Tähe „x“ taoline märk näitab kerjusele ja hulgusele, et majja üldse ei maksa minna, sest üksihoidja on kuri mees ja ajab minema või toimetab isegi politsei kätte. Kõige armsam salamärk petisele ja kerjusele on joonistatud käsi, mille all seisavad mõned numbrid. See tähendab, et maja on väga sümpaatlik, kusjuures numbrid tähendavad neid kortereid, kust tingimata midagi saab. Nii mõnigi korterielanik imestab, et tema juures nii palju kerjuseid käib, kuna tema tuttavaid keegi ei tülitata, ja vihaselt võib tema isegi seletada, et keegi temale kerjuseid kaela saadab. Seejuures ei tea sarnane inimene, kui õieti tema mõtleb, sest salamärk juhatab tõesti kõik kerjused, kes juhtuvad sama korterist mööda minema, tema juure.

Eeslinnades, alevites jne. leidub tihti omapärase märk: ring, mille läbistavad kaks noolt. See tähendab: kallis ametvõend, kao ruttu, politseipost või politseiasutus on lähedal. Koerataoline joonistus tähendab, et majas või õues on tige koer — ja koera kardavad kerjused ja hulgused võib olla veelgi enam kui politseid. Politsei võtab ainult vahialla, koer aga hammustab sageli ja peale selle võib sattuda veel trellide taha. Maja, mille väravatele joonistatud kaks tähte „v“, on vastuvõetav, seal elavad kaks naisterahvast, kes tunnevad halastust kerjuse vastu. Sarnaseid salamärke on maailmas igalühel on oma tähendus: antakse raha, ei anta, antakse süüa, ei anta, antakse riideid, ei anta, pakutakse tööd, viiakse politseisse, visatakse välja, söimatakse läbi, noomitakse jne. jne.

Kõik sarnased märgid ei tähenda iseenesest veel kurja, nad on ainult näpunäited ametvennale, kuhu minna ja kuhu mitte. Kuid on olemas juhuseid, kus seintel on maalitud terve kirjavahetus, millest alul aru ei saadud, mis aga hiljem sai saatuslikuks kurjategijatele. Nii, näit., leiti kord kusagil majaseinal mitu märki: üleval neli kriipsu, ring ja nool, mis näitas vasakule, all lind, nelimurk, numbritega, kann ja suits. Joonistus oli kokkuleppemärgiks kurjategijate salgale:

tuleb sisse murda neljandasse majja vasa-  
kul pool, kui kuu täis saab (ring); sisse-  
murdmist peavad toimima kurg (lind), ra-  
ha (nelinurk numbritega), kann (kann) ja  
suitsetaja (suits); kurg, kann, raha ja  
suitsetaja olid vastavalt kurjategijate var-  
junimedeks.

Budapesti ümbruses tapeti paljude aas-  
tate eest sandarm, keda ei sallinud kurja-  
tegijad silmaotsas, sest ta oli tuntud valju  
politseinikuna, kes juba mitu meest rel-  
lide taha toimetanud. Nagu uurimisel sel-  
gus, otsustasid tappa kurjategijad san-

darmi: selleks tehti vormiline „kohtu-  
otsus“, muidugi „seljataga“, ja ühe salga-  
liikmele tehti ülesandeks otsus saata täi-  
de. Kurjategijaid läks korda tabada, tänu  
salamärgile, millega vist kutsuti kokku  
salga liikmeid kohtupidamisele. Kusagile  
müürile oli joonistatud inimese pea san-  
darmi mütsiga, seda pead ümbritsesid  
kolmelt poolt noad. Liikmed ilmusid küll  
täpselt kutsele, see aga sai saatusli-  
kuks meestele ja viis neid kohtulaua ette.

— i.

## Kelmide võtteid Ameerikas.

Ameerika Ühisriigid pole igatsetud  
maaks ainult ärimeestele, kunstnikkudele,  
ajakirjanikkudele, teadlastele, näitlejate-  
le, inseneridele jne., kes seal loodavad  
enesele luua paremaid elutingimusi kui  
Euroopas, vaid ka kõiksuguste suure-  
matele ja väiksematele kelmidele, kes tihti  
võib olla sõidavad sinna, et seal alata uut  
elu, ja kes suuremalt osalt jällegi satu-  
vad eksiteele nende võimaluste tõttu,  
mis seal avanevad kelmuste toimepane-  
miseks. Ameerika Ühisriike ei loeta as-  
jatult maaks, kus õitsevad kuriteod ja  
kelmused, viimaste suhtes peavad Ühis-  
riigid kahtlemata maailma rekordi, kuid  
ka kuritegude mõttes pole seal lugu vist  
palju parem. Suur ja rikas maa, alata  
suurenevad suurlinnad, tööstuse ja kau-  
banduse õitsemine — kõik annab kelmi-  
dele võimalusi enam-vähem edukalt te-  
gutseda. Nagu ameeriklased üldse pais-  
tavad silma oma ettevõtlikkusega, nii  
paneivad Ameerika kelmid ka tihti meid  
imestama oma algupäraste ja hulljulgete  
võtetega, mis ainult võimalikud „piira-  
matute võimaluste maal“. Tihti sarna-  
nevad need võtted küll Euroopa kelmide  
omadele, kuid ka siis on nad harilikult  
suurejoonelisemad ja n. öelda ärimeheli-  
ikumad.

Mõne aja eest äratas Ameerika polit-  
seivõimude tähelepanu „eht India fakiiri“  
tegevus, kes muu seas kinnivõtmisel  
enam ei mäletanud, mitme nime all ja  
missuguste nimede all tema oma eluaeg  
on tegutsenud. See näib olevat tõe-  
näoline, sest ainuüksi nende valenimede  
arv, mis politsei suutis kindlaks teha, oli  
aukartustäratav suur, kusjuures aga poli-  
itseil polnud kaugeltki võimalik selgitada

kelmi tervet elukäiku. Selle „fakiiri“  
erialaks oli tema kinnivõtmisel „The  
soapboxgame“, seebikasti mäng, mis me-  
hele nähtavasti andis õige korrapäraseid  
sissetulekuid. Ettevõtte ja selle teosta-  
mine olid õige primitiivsed. Mees reis-  
is ühest kohast teise ja vajas rahategemi-  
seks ainult paar kasti seebiga. Jõudes  
kohale, kus kelm arvas heaks tegevust  
alata, asus tema kusagile käidavale täna-  
vale ja seletas möödaminijatele umbes  
järgmist. Tema müüvat seepi. Seep  
olevat viljapooli võistlust oma headuse  
poolest. Pealegi olevat seep eht prant-  
suse kaup. Paljudes tükkides leiduvat  
pealegi veel raha: 10 tsenti, 25 tsenti,  
50 tsenti ja dollar, mõnes tükkis aga lei-  
duvat isegi viiedollariline raha. Seebi-  
tükk maksvat ainult 25 tsenti jne. Kõi-  
gepealt oli muidugi seep ise alaväärtuslik  
kaup, mis võis maksta tegelikult umbes  
5 tsenti, peatrikk seisis muidugi rahas,  
mis pidi leiduma seebitükkides. Mees töö-  
tas harilikult viie abilisega. Viimased il-  
musid ikka siis kohale, kui inimesed vä-  
he ostsid kaupa või kui tung oli liig  
suur. Muu seas oli nende ülesandeks ka  
selle järgi valvata, et politsei ei tuleks  
segama äriajamisel. Abilised olid riie-  
tatud õige lihtsalt, harilikult nägid nad  
välja vaese talumehena. Üks ja teine  
neist astus lähemale (kui äri hästi ei  
läinud) ja ostis tüki seepi pikema järele-  
mõtlemlisel. Esimeses tükkis ei leidnud  
abiline kunagi midagi, ka teises tükkis  
mitte, kuid kolmas ja neljas olid harili-  
kult juba õnnetoovad. Neis leidus ka  
pool dollarit või isegi terve dollar, mõ-  
ni abiline leidis ka tervelt viis dollarit;  
raha näidati rõõmsa näoga kohalekogu-

nenud inimestele ja osteti edasi. Harilikuks tagajärjeks oli see, et varsti hakkasid kõik inimesed ostma ja võrdlemisi lühikese aja jooksul oli müüdud viis kuni kümme kasti seepi. Mõni erapooletu isik leidis ostetud tükis muidugi ka veel 10- või 20-tsendilise raha, see ainult ergutas ostmisele. Igas kastis oli kaks grossi seepi, s. o. 288 tükki, nii et mõne tunni jooksul suudeti müüa 1000 kuni 2000 tükki; puhaskasu polnud muidugi väike, „äri“ andis vähemalt 200% puhast. Abilistele suuremat tasu ei makstud, nemad pidid ise hoolitsema oma sissetulekute eest, mida nemad ka tegid: kui tung suur oli ja seebi müümine õitses ja inimestel muud mõtet peas ei olnud kui seda, kas leidub seebitükis raha või mitte, siis asusid abilised tasa ja targu taskuvargustele! „Ettevõtjaga“ oli tehtud isegi kindel kaup: kui taskuvargus annab head tulu, siis pole vaja enam maksta erilist tasu!

Teine, Ameerikas väga levinud kelmide võte on n. nim. Nutshellgame, s. o. pähklikoore mäng, mis pole õieti muud, kui meil väga tuntud kolmleht. Kelmil on kolme pähkli koored ja väike hernes. Tema asetab kõikide nähes herne ühe koore alla, see sünnib muidugi väga kliresti, ja mängust osavõtjad peavad ütleva, missuguse koore all peitub hernes: parema, keskmise või vasaku pähklikoore all. Pealtnäha on see kõik väga lihtne ja aus. Seejuures maksab kelm sellele, kes õieti näitab herne asupaiga, kaks korda nii palju kui mängija on pannud kassasse või pankka. Kõik nõidus seisab siin kiiruses ja tegelikult võidab alati kelm, kes muidugi mõista alguses kaotab (vaja inimesi juure meelitada) ja nimelt oma abilisele, kes temaga ikka esimesena mängib.

Tuntud kõigile reisikirjelduste lugejatele on vist n. nim. Tramping. Railroading (s. o. sõit jänese kaubarongides.) Ameerika Ühisriikide raudteed on kallid, reisivatele kelmidel aga puudub tihti raha pileti lunastamiseks ja kui ka raha ei puudu, siis puudub igatahes tahe teha sarnast üleliigset väljaminekut nagu seda on pileti ostmine nende arvates. Kuid see eriala on seotud erilise hädaohuga. Raudteede võitlus jäneste vastu on Ameerikas halastamatu. Tihti juhtub, et niisugune tasuta sõitja, kui tema juhtub vastu panema või katsub põgeneda teise vagunisse või vaguni katusele, lihtsalt

kontrollööri poolt lastakse maha. Harilikult aga tarvitatakse teist teed. Kui jännes kätte juhtub, sunnitakse teda otsekohe rongilt maha hüppama; mis see aga tähendab, on igauhele selge, kes teab, et Ameerika rongid liiguvad harilikult 100 km. tunnikiirusega.

Õige lugupeetud on kelmide seas ka n. nim. Goldbricktrick, s. o. võte kuldkiiviga. Umbes poole telliskivi suurune kivi kaetakse 14-näe karäatiliselt kuldplekiiga, mille paksus ühe millimeetri ümber. Ainult ühes kohas on kulda veidi rohkem, nii kolme kuni nelja millimeetri paksuseni. Kivi pakutakse väga saladuslikult müüa maainimestele varastatud kraamina. Kui isik, kellele ettepanek tehtud, sellega on päri, siis lepatakse kokku koha suhtes, kus kraami vastuvõtmine ja raha maksmine peab sündima. Tihti minnakse ka ostja majja. Kohale kutjutakse muidugi mõista ka ekspert, kes peab uurima, kas pakutud kuld ka tõesti on kuld. Ekspert ilmub (on vist üleaarune tähendada, et tema on kelmi abiline) ja hakkab väikese sae abil tegema katseid, kas kõik on korras. Saetakse mõistagi seal, kus kuld veidi paksem. „Asjatundjal“ on aga ka kaasas mitmesugused happed, mille abil tehakse katseid kui hea on kuld: kas ta on puhas, kui palju temas sisaldub kõrvalaineid jne. jne. Ostja on muidugi vaimustatud heast kaubast ja õnnelikust juhusest, mis temale annab võimaluse teha head äri, sest kraam müüakse kui varastatud kaup poole hinnaga või pikema kauplemise tagajärjel isegi veel odavamini. Kui kõik korras, s. o. kivi ostja käes ja raha kelmi taskus, siis algab naljamängu teine osa. Siis ilmub nimelt kohale „politsei“, kes kuidagi on „vargusest“ teada saanud ja kes kurjategijaid kogu aeg on jälginud. Politsei konfiskeerib kivi ja raha ja võtab süüdlased vahi alla. Kuid tegelikult polegi politsei nii kuri: maamees hakkab temaga kauplema, samuti ka kelm ja lõpuks on politsei alati nõus loobuma isikuid vahialla võtmast — muidugi mõista teatud tasu eest. Ostja maksab ka tasu politseile kinni ja siis kaovad üksteise järgi kõik: „varas“, „asjatundja“ ja „politsei“. Ülearune on juure lisada, et politseiametnik on teine kelmi abiline ja muud midagi. Samade põhimõtete ja võtete alusel tegutsetakse ka „valeraha“ müümisel.

Raudteerongides, mis New-Yorgi suu-



nas liiguvad, on moes järgmine trikk. Kelm valib endale kõigepealt suure ettevaatusega ohvri ja see on õieti terve töö raskeim osa. Kui tarvisminev loll ehk „greenhorn“ on leitud, siis asub kelm tema lähedusse ja alustab sõbralikku juttu. Jutuajamisel tähendab siis kelm muu seas, et üks tema lähematest sugulastest töötab kusagil trükkikojas, kus valmistatakse rahamärke. Mõne aja pärast lisab kelm sellele veel juure, et sellel sugulasel olevat läinud korda kõrvaldada töötegemisel paberraha, mida võib osta poole hinnaga. Pool hinda võetakse seepärast, nagu seletab kelm, et asi on siiski seotud riisikoga, kuigi väikesega. Nimelt võivad vargus avalikuks tulla, raha numbrid olevat muidugi teada ja siis olevat juba raskem rahast saada lahti. Kauba proovina näitab kelm uudishimulisele asjast huvitatud ostjale paki viie- ja kümnedollarisi rahasid. Ostja kukub pea alati kelmi võrku — egas asjata ei nähtud vaeva paraja isiku valikuga — ja ostab poole hinnaga raha. Pakis, mis esialgu näidatakse, on kõik rahad korras. Osturaha tasumisel aga antakse esialgu näidatud paki asemel teine, milles ainult ajalehe paber. Seda tehakse ainult ettevaatuse pärast, sest ka selle triki lõpp on: politseinik, kes süüdlasi areteerib, raha ja paki konfiskeerib ja ainult hea vaevatasu eest nõus on vahiallavõtmi- sest loobuma. Raudteevagunis võib aga viimane trikk äparduda ja seepärast võetaksegi ajalehe paberi pakk abiks n. öel- da igaks juhtumiseks.

Lõpuks veel paar sõna n. nim. „Poolroomtrap“i“, s. o. piljardi triki kohta. Selle kelmuse läbiviija peab oskama hästi valetada ja julgelt üles astuda. Kelm läheb suuremasse raudteejaama ajal, mil jõuab päralt mõni rong provintsist. Ka siin on peaasi õige objekti, õige ohvri valik. Kirjeldatav võte on rajatud sellele, et ameerika põlluharija harilikult kirjutab oma nime ja elamiskoha suurte tähtedega reisikohvrile. Igaüks näeb seepärast kohe, kuidas on reisija nimi ja kust tema on pärit. Kui kelm on leidnud isiku, kes temale meeldib, s. o., kelle kohta võib arvata, et tema võttele sisse kukub, siis vaatab ta kõigepealt, kas isiku kohvril leidub isiku nimi. Kui nimi kohvril seisab, siis on kõik korras. Kelm ruttab üle platsi, peab seejuures muidugi silmas ohvri, et teda kusagil kaugemal kohata. Petis sammub ohvri järgi ja

korraldab asja nii, et tema kusagil kõrvaltänaval korruga ohvriga puutub kokku: ajalehte lugedes, tõukab kelm korruga kogemata ohvrit, tõstab mütsi ja tahab vabandada, kuid hüüab siis järsku rõõmsalt: Tere, vana Billy Grant (nimi, mis seisib kohvril)! Kui ohver teeb kohmetu näo, seletab kelm edasi: „kas sa mind siis enam ei tunne! Oleme ju koos elanud pikemat aega! Mis teeb Charlie Higgins?“ Eesnimi Charlie on Ühisriikides umbes samal määral levinud kui meil Jaan, Venemaal Ivan või Saksamaal Karl; piinimi Higgins vastab levimise mõttes meie Lepale, vene Ivanovile, saksa Müllerile. Ohvri tuttavate seas leidub seepärast alati vähemalt üks Charlie Higgins, nagu iga venelane tunneb vähemalt üht Ivan Ivanovi. Ohver vabandab siis muidugi, et tema kohe vana tuttavat ära ei tunnud, harilikult tema New-Yorki, kus sarnaseid kelmusi kõige rohkem juhtub, hästi ei tunne ja on rõõmus, et nii juhuslikult leidis vana sõbra. Viimane katsub jutuajamisel selgusele jõuda, kellega temal õieti on tegemist, mis kavatsused tema ohvril on New-Yorgis, mis asju viimane ajab, kuhu ta tahab minna ja kõigepealt kas tal palju on raha kaasas. Minnakse koos kõrtsi, et väikese napsi juures uuendada nooruse sõpruse sidemeid, alkohol, pealegi veel keelatud alkohol, teeb keelepaelad lahti ja varsti ongi kelmil kõik täpsuseni teada, mis tema tahtis teada saada. Kui „sõbral“ on raha vähe, siis jätab kelm mehe kõrtsi ühes maksmata arvega ja võtab tema kohvri kaasa, kui aga juhtub sõbral rohkem raha olema, siis minnakse piljardit mängima. Sarnasel korral teeb kelm sõbrale ettepaneku, mille järgi kelm temale tahab abiks olla asjade ajamisel. Teel teeb kelm ettepaneku minna paariks minutiks teise lokaali, seal leidub ikka piljard ja vilunud mängija — abiline. Algab lõppvaatus — kelm seletab, et tema olevat väga hea piljardimängija ja annab sõbrale nõu kihla vedada tema võidu peale. See muidugi sünnib ja sõber võidab esialgu; siis aga hakkab tema kaotama ja mäng ei lõpe harilikult kunagi enne ohvri täiesti paljakstegemist. Ohver aga saab liig hilja aru, kes oli tema sõber ja selle vastumängija lokaalis. Siis on muidugi juba hilja, kelmid on ammugi kadunud ja ohver istub rahata temale võõras suur- linnas.

S.

# Politsei tegevusest loomakaitse alal.

E. R. V. Kattenberg,

Tallinna loomakaitse seltsi inspektor.

Eesti politseinikud! Alljärgnevad juhtnõõrid tahavad esimeses jõesel selgitada, milles seisavad looma piinamised ja kuidas neid eemaldada. Selles pannakse suurt rõhku teie tegevusele. Politseiametnik peab õppima asjalugu õieti hindama ja siis selle järgi talitama. Meil vaadatakse osalt loomakaitse tegevusele loiult. See on arusaadav, sest politseil on peale loomakaitse palju teisi ülesandeid.

Hobune on loodud tööloomaks. Samuti nagu inimene peab jõudu pingutades tegema tööd, võib nõuda seda ka loomalt. Õige ja ebaõige loomadega ümberkäimise vahel peab aga siiski vahet tegema. Teie ülesanne on õpetamine, selgitamine ja noomimine, sest sageli on teadmatus süüdi looma piinamistel. Kuid kes ei taha kuulda, peab tundma. Kui mitmekordne hoiatus jääb tähele panemata ja piinamine kestab, siis olgu karistus vali.

Politseiametnikud! Oma võimsal ja kõrgel kohal seisest, inimesi kaitstes ja teenides, kandke hoolt loomadegi eest. Näha tejs ka loomade kaitsjaid, on uhkuseks meie püüetele.

Selles mõttes on need juhtnõõrid seatud kokku ja loodan kindlasti ühise jõu ja töö peale meie truu kodulooma kaitseks, ilusa eesmärgi saavutamiseks, meie isamaa austamiseks.

Mida mõista loomakaitse all? Siin tuleb mõista sarnast teguviisi, mis nõuab jälgimist, et hobuseid ja teisi loomi kaitsta piinamise, halva ümberkäimise ja väljakurnamise eest. Milles seisab siin politsei ülesanne? Piinamise takistamises ja ärahoidmises, iseäranis õpetamises (nõuandmises) ja kasvatamises paremusele. Hea- ja pahatahtlikkuses tuleb vahet teha. Kes kuulda ei taha, peab tundma. Tahtlikud looma piinamised on niisugused, mis sünnivad üleannetu piinamise teel, nagu piitsuga peksumine, jalaga löömine, forkamine (riistaga), pähe peksumine, ohjadega kiskumine, keelest tõmbamine, meeletu kannustamine. Iseäranis hukkamõistmise väärilised on niisugused piinamised, mis sünnivad ahnuse teel, nagu vigaste, vanade, nälginud, küüru, turja pigistusega ja rasket haavadega hobuste tarvitamine ning sündimine loomi liig raskeid koorma vedama. Tahtmata looma piinamised on niisugused, mis sündinud teadmatus

läbi. Liig pikkade, liig lühikeste või liig lajade rangide tarvitamine, valesti ohjade pandlasse panemine, rihmade tarvitamine, mis hobust vaevab, vigastab ja töö juures takistab, liig teravad suurauad, hooletu rautamine, vigadega rakendamine ja korratute ja määrimata vankrite tarvitamine. Liig pikalt rakendamine tähendab hobuste jõu kulutamist, liig lühikeselt rakendamise juures löövad hobused oma tagumisi jalgu vastu sõiduriista, vigastades ennast seega ja jäävad kartlikuks. Ka liig sügaval või madalal seisvad aisad, mis hobuseid peast ja kaelast vigastavad, on laiduväärt. Ülekoormamiseks loetakse seda, kui hobune sunnitakse liig rasket koormat vedama toore ümberkäimise teel. Koorma kaal peab vastama hobuse jõule. Mahakukkunud hobuste tõstmine. Kui kaks hobust on rakendatud ette, siis rakkest päästa see hobune, kes jalul. Mahakukkunud hobune kinni hoida ja õrnalt käega vajutada pähe, enne seda midagi pehmet pea alla pannes, et hobune oma silma ei vigastaks. Peale selle vabastada temal kõik rihmad. Maha raputada esimeste ja tagumiste jalgade alla liiva, mulda, saepuru, õlgi, kotte, ehk esimeste jalgade alla panna maha vaip. Üks mees tõstab ohjadest, teine sabast. Ei lähe see korda, siis peab tegema katset rihmade abil rinna alt läbipanemisega, esimeste jalgade tagant. Kummalgi poolel tõstab üks mees, et hobust tõusmisel toetada. Kõvasti keelata rahva vahelesegamist.

J u h t n õ ö r i d. 1) Kas raske või kerge koorem. 2) Etterakendatud veo jõud: a) kas seesama vastas koormale, b) hobuse seisukord. 3) Hobuse riistade seisukord: a) kas vigadeta, b) või puudulikud. 4) Rakendamise viis: a) kui kaks hobust rakendatud ette, siis nende jõu jagamine. 5) Vankrite seisukord ja koorma viis: a) kas sõiduriist oli asutuse nimega varustatud, b) kas ülekoormamine oli, d) piduri seisukord, kui see olemas on ehk kui see puudus, siis missugused abinõud olid võetud tarvitusele. 6) Kõnnak: a) kas hobune oli äraaetud, b) kas sõiduriist oli kellegi järelevalve all või mitte, kas hobune seisis kaetult või katmatult. 7) Voorimehe ülespidamine: a) kas mees tunneb või ei tunne juhtimist, b) kas ta magas või oli joobnud, d) kas ta määruste järgi käis või mitte,

e) kas sõit sündis vankril olles või kõrval käies.

Kontroll loomade transporteerimisel raudteel. Raudtee politseinikud tehku endale kohuseks selle järgi valvata, et loomad ei nälgiks jaamades ja vagunites. Vagunitesse laadimise juures olla; rongide manööverdamistel tuleb sageli veiste juures ette sarvede murdumist, mis tekkinud veduri tõukest. Seal, kus vaja, arstlist abi muretseda. Vagunid peavad desinfitseeritud olema, põrand liiva, saepuru või õlgedega kaetama. Suvel hoolitseda tarviliku õhupuhastuse eest ja talvel soojuse eest. Õhutõmbust ei tohi olla. Vagunit mitte üle koormata ja alati seaduses ettenähtud arvust pidada kinni. Raudteepolitsei valvaku mõistliku loomade laadimise ja ülekoormamise eest. Suurt tähelepanu tuleb pöörata jaama tulnud rongidele, kus loomad, ja nende jootmist ning toitmist järele vaadata. Vilumatute vedurijuhtide tõttu tuleb ette järskuid vagunit kokkujooksmisi, mis sageli loomi põrutab ja veistel purustab sarved. Mis puutub sulgloomade transporteerimisse, oleks soovitatav ka sellele tähelepanu juhtida, et neid mitte pigistatult korvidesse, kastidesse, isegi kottidesse ei mahutataks ja et lind võiks vabalt seista transporteerimise abinõudes.

Üldine näpunäide. 1) Politseinik ärgu tehku endale kohuseks midagi käskida, mida ei saa põhjendada. Kui tema poolt juba tehtud mõni korraldus, siis peab selle eest hoolt kandma, et see viidaks läbi. 2) Puudulikkude hobuseriistade ja vildaku rakendamise juures võib politseinik ainult siis asja võtta üles kohtulikult, kui tähendatud hobuseriistad sünnitavad hobusele piina või tekitavad haavu ja hobune siiski on võetud tarvitusele.

Hobusekaitsel on väga tähtis, et töövoimetud hobused eemaldatakse tööst. Töösse kõlbmatud hobused ei ole ainult need, kes väliselt viletsad, vaid ka need, kellel tõesti lõõdu pole või põevad parandamatut haigust, ja seetõttu ei saa töötada korralikult, millega ka sagedaid piinamisi tuleb põhjendada. Niisugustel juhustel

olgu hobuseomanikkudel arsti poolt vastav tunnistus, et tema hobusega võib tööd teha.

Mitte lubada hobuse kinnisidumist ohjadest, kui hobusel suuraud suus. Turjapigistust, kui seda pandud tähele, ajutise abiandmisega aidata, s. o. kinni siduda ja pärast arsti poole pöörata. Kui seda ei tehta, siis asi üles võtta. Nõuda hobuse vaibaga katmist talvel seismise ajal, ja suvel, kui see võimalik, päikese varju paigutamist, iseäranis parmude ja kärbeste eest. Töötamise ajal talvel ei ole soovitatav vaibaga katmine, sest töötamise ajal hobune enese higiseks, higi imbub vaipa ja hobune võib kergesti külmetada. Hobused peavad olema rautatud ilmastiku järele otsustades.

Turupolitsei jälgigu mustlaste ja teiste müüjate hobuseid. Laat on kõige suurem hobuse piinaja. Seal ei panda rõhku vaesele loomale, tahetakse neist lahti saada. Mustlased peavad vanu hobuseid. Lonkamillegi pärast hobune, siis tehakse ka teine jalg haigeks, et lonkamine ei paistaks välja. Lehma udar peab tühjaks lüpstama. Looma peab joodetama, sest tee ja liikumine teeb looma januseks. Kahtlasi loomi anda loomaarstile järelevaatamiseks.

Loomade ajamist maanteel tuleb jälgida samuti tähelepanelikult. Harjumata pikka teed kätes kufuvad loomade sorad veriseks.

Postil seisvatel politseinikkudel jälgida hobustega ümberkäimist jaamades, liivaaukudes, paemurdudes, ehituste juures ja palkide veol metsas ning keelata hobusejuhile raskel koormal istumise.

Ketis peetavate hoovikoerte kohta oleks ka parem ümberkäimine nende peremeeste poolt soovitatav. Need vaesed loomad elavad kinnist ebamugavat vanglaelu. Mitte üht kodulooma ei jäeta ööd ja päevad välja lausa taeva alla nagu hoovikoera. Neid peaks korralikult hoidma ning kaitsma pahade ilmade, õhutõmbuse, niiskuse, saju ning kuumal ajal päikesekiirte eest. Talvel pandagu avause ette riie, et lumi sisse ei tuiskaks, ja olemasolev soojus alles jääks. Ööseks lastagu koerad ketist vabaks.

## Ametlik osa.

**Politsei peavalitsuses on registreeritud:** ajaleht „Haridusleht“, hakkab ilmuma Tartus, üks kord nädalas, väljaandja ja vastutav toimetaja — Aleksander Gustavi

p. Krahe. „Haridusleht“ trükitakse Tartus, Bergmani trükikojas.

**Politsei peavalitsuse poolt on luba antud** laskeriistade ja laskemoonaga kauplemi-



seks Johannes Tõnise p. Bendorf'ile — Tallinnas, V. Karja t. nr. 4, maksvusega 24. märtsini 1929. a., August Mutlile luba antud jahitarvetega kauplemiseks Suure-Jaani alevis, Pärnu tän. nr. 2, maksvusega 5. märtsini 1929. a.

**Politsei peavalitsuse poolt on load antud:**

1) Asutus „Fenno-Ugria“ juhatusel üleriikliku korjanduse toimepanemiseks 150 korjanduslehega kuni 1. augustini s. a. Eesti hõimuajakirja ja hõimurahvaste teadusliku uurimise toetamise ja Liivi rahvamaja ehitamise heaks ja

2) Eesti karskusliidu juhatusel üleriikliku karbikorjanduse toimepanemiseks 5. ja 6. mail s. a.

**Politseidirektori määrusega on tühistatud:**

Tallinnas, Vaikne t. nr. 1 elutseva Aleksander Antoni ja Ennemuisti, Kurna vallas elutseva Gustav Mardi p. Mannovi, Luunja vallas elutseva Martin Johani p. Annoki, Rapla vallas, Kodila külas elutseva Anton Hansu p. Tropmani ja Kastrevõnnu vallas elutseva Jaan Mardi p. Truusi laskeriista hoidmise ja kandmise load.

## Küsimusi ja kostmisi.

**A. P. küsimus.** Kas on konstaabel kohustatud metsaülema poolt saadetava juurduse kohaselt kuulama üle omavoliiline metsaraiuja ja missuguse seaduse alusel?

**Vastus:** Politsei on kohustatud metulematele kaasa aitama metsa seaduse rikkumiste selgitamisel (Politseiasutuste kujundamise määruse § 4 p. 3 ja § 7, Üldkub. asut. sead. § 682 p. 11), kusjuures metsaülemad peavad pöörama oma nõudmistega vastava politseikomissari poole.

**Küsimus.** Teenistuskohuste täitmisel sain vastuhakkaja kurjategija käest raske hoobi, nii et tuli viibida maakonna arsti korraldusel kauemat aega maakonna haigemajas ravitsusel. Maakonna haigemaja asub minu teenistuskohast 67 km. kaugusel.

**Kas** on mul õigus sõidukulude, teenistuskohast haigemajja ja sealt tagasi, tasumist nõuda ja missuguse seaduse alusel?

**Vastus:** Ei ole. (Riigikohtu otsus 26. maist 1925. a. — Osvald Stokeby kaebus kohtuministri resolutsiooni peale 10. I. 25. a. arstimise otstarbel tehtud sõidukulude mitteväljamaksmise asjas.)

**H. V. Küsimus.** Politseiametniku naise sünnitamise juure on ämmaemanda puudumisel kutsutud arst. Missuguse taksi järgi arstile tasu maksta, kas ämmaemanda taksi järgi, „R. T.“ nr. 39 — 1927. a., või „R.

T.“ nr. 143 — 1923. a. väljakuulutatud arstiabi taksi järgi?

**Vastus:** „R. T.“ nr. 39 — 1927. a. kõneleb sünnitusabi andmisest ämmaemanda poolt, aga mitte sünnitusabi andmisest üldse, mis tõttu tuleb käia käesoleval juhtumusel „R. T.“ nr. 143 — 1923. a. arstiabi takside järgi.

**Nr. 117. Lugeja J. U. Küsimus.** Maal vallavalitsuse sekretär, kes valitud määramata aja peale, jäi aasta eest pimedaks ja ei saa teenistuskohuseid täita, kuna temale makstakse palk perekonnaabirahaga edasi ja sekretäri abiline peab üksinda töö tegema,

Kellel on õigus nõuda pimedaksjäänud sekretäri vabastamist? Missugused õigused on selle nõudmiseks vallaelanikul? Kui kaua võib pimedaksjäänud isik tööd tegemata ametis püsida ja palka saada täielikult perekonnaabirahaga ja kas ta (nime) vastutab tööde ja kantselei juhtimise eest?

2) Sama vallavalitsuse sekretär on perekonnaseisu ametnik, kes jäi aasta eest pimedaks. Kas on tal õigus kedagi volitada oma eest, nagu vallasekretäri abi, perekonnaseisu asju ajama, näiteks: abielu registreerimise lõpuakti kinnitama, avaldusi vastu võtma, tõendusid välja andma jne.?

**Vastused:** 1) Vallasekretär saab palka edasi seni, kuni ta pole vabastatud ametist vallavolikogu otsusel. Vabastamise küsimuse volikogu päevakorda võtmine sünnib

harilikus korras. Tööde eest vastutab haigeksjäänud vallasekretärile määratud asetäitja.

2) Vallasekretäri haiguse korral on perekonnaseisu ametnikuks isik, kes täidab vallasekretäri kohuseid.

## Kirjavastusi.

H. V. Teie artikkel aastapäeva pühitsemisest ei lähe.

Väljaandja: **Siseministeeriumi administratiiv-ala kirjastus.** Vastutav toimetaja: **E. Maddison.**

Tegev toimetaja: **O. Angelus.**

## K u u l u t u s i.

### Tunnustatakse maksvusetuks järgmised tunnistused:

Savostkin, Ivan Mihaili p., sõjav. vab. tunnistus nr. 30201. (5470)  
Jaksen, Martin Osipi p., sõjav. vab. tunnistus nr. 26. (5470)  
Vider, Johannes Taaveti p., hobusepass nr. 39. (5470)  
Martin, Jakob Karli p., hobusepass nr. 44. (5470)  
Tuustik, Gustav Taaveti p., hobusepass nr. 156. (5470)  
Hellmann, Eduard Juhani p., sõjav. vab. tunnistus, v. a. Harju maak. rahvaväe komisjonilt 21. 10. 25 a. nr. 10297. (5973)  
Treamann, Johannes Madise p., sõjav. vab. tunnistus, v. a. Harju maak. rahvaväe ülemalt 13. 11. 20 a. nr. 29242. (5977)  
Keru, Alfred Jaani p., sõjav. vab. tunnistus, v. a. Harju maak. rahvaväe ülemalt 19. 1. 21 a. nr. 819. (5979)  
Kalm, Julius Madise p., sõjav. vab. tunnistus, v. a. Kindluse suurtükiväe 1. grupi ülemalt 26. 9. 21 a. nr. 2962. (5999)  
Õunapuü, Jüri Jaani p., sõjav. vab. tunnistus, v. a. 9. jalaväe rügemendi ülemalt 10. 8. 20 a. nr. 903. (6766)  
Kurgmann, Hendrik Hendriku p., sõjav. vab. tunnistus, v. a. Lääne kaitseväe ringkonna ülemalt 13. 11. 20 a. nr. 10345. (6772)  
Kirsti, Georg Mihkli p., sõjav. vab. tunnistus, v. a. 3. suurtükiväe rügemendi ülemalt 3. 9. 24 a. nr. 2704. (7587)  
Feldmann, Tõnis Jüri p., riigi võidulaenupilet nr. 079, seeria nr. 00584. (7590)  
Kanamart, Aleksander Andrese p., sõjav. vab. tunnistus, v. a. 7. jalaväe rügemendi ülemalt 1926 a. (7599)  
Raudsepp, August, välispass, v. a. 12. 11. 27 a. nr. 4268. (10368)

Kõrbe, Arnold, sõjaväe reservi tunnistus, v. a. Harju maak. rahvaväe ülemalt 1922 a. nr. 50. (10376)  
Reite, Rosalie, välispass, v. a. politsei peavalitsuselt 8. 1. 27 a. nr. 5356. (10491)  
Rosma, Samuel, laskeriistaluba, v. a. Võru-Petseri prefekt. 30. 11. 26 a. nr. 2157. (10757)  
Kõiv, Peeter, laskeriistaluba, v. a. Võru-Petseri prefektilt 5. 4. 25 a. nr. 640/708. (10758)  
Kruusik, Voldemar, sõjav. vab. tunnistus, v. a. Tallinna vahipataljonilt 24. 12. 20 a. nr. 9718. (11195)  
Tamborg, Otto-Eduard, hobusepass, v. a. Harku vallaval. 2. 7. 27 a. nr. 15. (12204)  
Poom, Jaan Liisu p., sõjav. vab. tunnistus, v. a. 9. jalaväe polgu ülemalt 4. 10. 20 a. nr. 1264. (11270)  
Matstein, Aleksander Anne p., sõjav. vab. tunnistus, v. a. 4. rahvaväe polgu ülemalt 1920 a. nr. 11860. (11278)  
Radiin, Arthur Jaani p., sõjav. vab. tunnistus, v. a. rannapatarei nr. 6. ülemalt 29. 11. 24 a. nr. 1565. (11279)  
Müürisepp, Gunnar Jüri p., sõjav. vab. tunnistus, v. a. 10. jalaväe rügemendi ülemalt 10. 5. 24 a. nr. 2524. (11519)  
Lepp, Hans Gustavi p., sõjav. vab. tunnistus, v. a. Harju maak. rahvaväe ülemalt 19. 12. 20 a. nr. 15408. (11521)  
Deminn, Konstantin Vassili p., sõjav. vab. tunnistus, v. a. Harju maak. rahvaväe ülemalt 31. 12. 20 a. nr. 34552. (11523)  
Vahter, Johannes Tõnise p., sõjav. vab. tunnistus, v. a. Harju maak. rahvaväe ülemalt 4. 11. 24 a. nr. 10831. (11525)  
Ratas, Gabriel Matvei p., sõjav. vab. tunnistus, v. a. piirivalve valitsuselt 20. 3. 25 a. nr. 1200. (11526)  
Burin, Alfred Karli p., sõjav. vab. tunnistus, v. a. Lennuroodu ülemalt 18. 10. 20 a. nr. 5728. (11528)

- K a n e p, Aleksander Irodioni p., sõjav. vab. tunnistus, v. a. Soomusr. brig. staabi ülemalt 31. 10. 22 a. nr. 395. (11531)
- K a s k v e l d t, Aleksander Villemi p., kaitseväest vab. tunnistus, v. a. 10. jalaväe rügemendi ülemalt 31. 10. 22 a. nr. 6152. (11804)
- K e m b e r g, Karl Antoni p., laskeriistaluba, v. a. Lääne maak. politsei ülemalt 14. 2. 25 a. nr. 104. (11806)
- T r i t t e r, Margarethe Karli t., E. V. välispass, v. a. Eesti saatkonnalt Leedus, 25. 11. 25 a. nr. 86. (11808)
- D o o n e r, Karla Ado p., sõjav. vab. tunnistus, v. a. Lennuväe rügemendi ülemalt 3. 9. 24 a. nr. 2667. (11810)
- B e r g s t r ö m, Johan Johani p., kaitseväest vab. tunnistus, v. a. mereväe eki-paashi ülemalt 1920 a. nr. 37169. (11811)
- U u s, Leopold Mihkli p., kaitseväest vab. tunnistus nr. 2939, v. a. Laiaroopal. soomusr. nr. 2. ülemalt 10. 8. 20 a. (11818)
- M ä g i, Anton Andrese p., kaitseväest vab. tunnistus nr. 8119, v. a. Lääne maak. rahvaväe ülemalt 20. 10. 20 a. nr. 8119. (11819)
- A s u k ü l a, Villem Villemi p., kaitseväest vab. tunnistus, v. a. 3. jalaväe polgu ülemalt 27. 4. 20 a. nr. 6966. (11823)
- P e i k e l, August Andruse p., kaitseväest vab. tunnistus nr. 8702, v. a. Tallinna sõjaväe haigemaja juhatajalt 1. 11. 22 a. (11825)
- K o m m i, Juhan Jüri p., kaitseväest vab. tunnistus, v. a. Lääne maak. rahvaväe ülemalt 20. 10. 20 a. nr. 8127. (11830)
- B a u m a n n, Johannes Mihkli p., kaitseväest vab. tunnistus nr. 28396, v. a. Harju maak. rahvaväe ülemalt 12. 11. 20 a. (11831)
- R o n k, Aleksander Hansu p., kaitseväest vab. tunnistus, nr. 8146, v. a. Lääne maak. rahvaväe ülemalt 20. 10. 20 a. (11832)
- M ä k k, Johannes Ado p., kaitseväest vab. tunnistus nr. 8825, v. a. Lääne maak. rahvaväe ülemalt 27. 10. 20 a. (11834)
- H o f f a r t, Bernhard Johani p., kaitseväest vab. tunnistus nr. 7390, v. a. Tallinna tagavara pataljoni ülemalt 19. 6. 19 (11836)
- K a s k v e l d t, Aleksander Jaani p., laskeriistaluba nr. 862/74668, v. a. Lääne-Saare prefektilt 23. 9. 27 a. (11838)
- S i n i k a s, Ado Ado p., kaitseväest vab. tunnistus nr. 3012, v. a. Kindr. staabi val. sõjavägede liikum. osak. 29. 4. 20 a. (11842)
- G r o s s, Peeter Matsi p., kaitseväest vab. tunnistus nr. 1785, v. a. Järva maak. rahvaväe ülemalt 16. 3. 23 a. (11843)
- Z e i s i g, August Jüri p., kaitseväest vab. tunnistus nr. 9004, v. a. Lääne maak. rahvaväe ülemalt 29. 10. 20 a. (11845)
- T a m b e r g, Otto-Eduard, laskeriistaluba nr. 2125, v. a. Tallinna linna pol. ülemalt 30. 9. 25 a. (12207)
- V e k m a n n, Marie, hobusepass, v. a. Harku vallaval. 6. 10. 26 a. nr. 27. (12211)
- M ä n n i k, Jaan Hansu p., laskeriistaluba nr. 741, v. a. Viljandi maak. pol. ülemalt 12. 4. 23. a. (9214)
- T i s c h l e r, Karl Tõnise p., sõja. vab. tunnistus nr. 27, v. a. Viljandi maak. rahvaväe komisjonilt 11. 4. 19. a. (9220)
- K o s k a, Jüri Andrese p., sõjav. vab. tunnistus nr. 5197, v. a. Inseneri pataljoni ülemalt 27. 5. 20. a. (9223)
- S i i v e r s t, Jakob Ado p., sõjav. vab. tunnistus nr. 9426, v. a. Järva maak. rahvaväe ülemalt 16. 11. 20. a. (8766)
- J a a s o n, Karl Hansu p., sõjav. vab. tunnistus nr. 968, v. a. 9. jalaväe rügemendi ülemalt 10. 8. 20. a. (8767)
- E r d m a n n, Ernst Hansu p., sõjav. vab. tunnistus nr. 5181, v. a. 7. jalaväe rügemendi ülemalt 14. 4. 20. a. (8768)
- G r o s s, Karl Mihkli p., sõjav. vab. tunnistus nr. 3477, v. a. Alliku vangilaagri ülemalt 4. 5. 20. a. (8769)
- J ü r g e n s o n, Johannes Jüri p., sõjav. vab. tunnistus nr. 9062, v. a. Järva maak. rahvaväe ülemalt 1920. a. (8770)
- P e n t, Hans Jaani p., sõjav. vab. tunnistus nr. 8480, v. a. 7. jalaväe polgu ülemalt 1. 8. 20. a. (8772)
- E s t r a n g, Nikolai Joh. p., sõjaväe vab. tunnistus nr. 2231, v. a. 2. jalaväe polgu ülemalt 20. 5. 20. a. (8773)
- B a u e r m a n n, Karl Hansu p., sõjaväe vab. tunnistus nr. 904, v. a. 9. jalaväe rügemendi ülemalt 10. 8. 20. a. (8779)
- S a i t s e v, Vassili, sõjaväe vab. tunnistus nr. 28/196, v. a. Petseri maak. rahvaväe komisjonilt.
- M i h a i l o v, (Shuravlev), Dimitri, sõjaväe vab. tunnistus nr. 9258, v. a. Tallinna tagavara polgu ülemalt.
- S a v i n, Vassili, sõjav. vab. tunnistus nr. 1761, v. a. Hobuste tagavara ja laatsareti ülemalt.
- M i t i n, Jefim, hobusepass nr. 138, v. a. Irboska vallaval.
- P a u, Johannes Gustavi p., sõjav. vab. tunnistus nr. 4348, v. a. Viru kaitseväe ringkonna ülemalt 1. 2. 24. a. (11918)



- Ir d i a**, Mihail Vassili p., sõjav. vab. tunnistus nr. 1075, v. a. sõjaväe var. val. int. osak. kraamilao ülemalt 29. 4. 22. a. (11120)
- M ä t l i k**, Eduard Otto p., laskeriistaluba nr. 513, v. a. Paide jsk. politseikomissariilt 1. 12. 26. a. (5187)
- A d e l b e r t**, Aleksander Adami p., sõjav. vab. tunnistus nr. 8729, v. a. 29. 12. 1921. a. (4101)
- K n o o p**, Andres, laskeriistaluba nr. 639, v. a. Narva prefektilt 10. 7. 26. a. (2191)
- K r e u t s b e r g**, Alma, hobusepass nr. 8, v. a. Pakri vallaval. 13. 12. 20. a. (8337)
- T a m m a n**, Ferdinand, välispass nr. 992, v. a. politsei peavalitsuselt 24. 5. 27. a. (8339)
- M a l s t e i n**, Aleksander Jaani p., sõjav. vab. tunnistus nr. 6455, 2. jalaväe rügemendi ülemalt 1. 9. 24. a. (4978)
- S a a r**, Jaan Jaani p., sõjav. vab. tunnistus nr. 4685, v. a. 7. jalaväe polgu ülemalt 7. 4. 20. a. (5011)
- M e e s a k**, Johannes Karli p., laskeriistaluba nr. 570, v. a. Paide jsk. politseikomissariilt 9. 1. 27. a. (5009)
- K r a a v**, August Joosepi p., sõjav. vab. tunnistus nr. 3284, v. a. 10. jalaväe rügemendi ülemalt 1. 10. 25. a.
- K ü t t**, Karl Gustavi p., välispass nr. 3513, v. a. politsei peavalitsuselt 1922. a. (5139)
- M u d a**, Johannes Karli p., sõjav. vab. tunnistus nr. 6323, v. a. 4. jalaväe polgu ülemalt 15. 4. 20. a.
- V e k m a n n**, Mari, hobusepass, v. a. Harju vallaval. 16. 2. 26 a. nr. 5. (12212)
- V ö s u**, Johannes, kaitseväest vab. tunnistus nr. 1771, v. a. Lennuväe rügemendilt 30. 4. 23 a. (12214)
- V a a n**, Johannes, laskeriistaluba, v. a. Tallinna-Harju prefektilt 1926. a. (12224)
- B e n d o r f**, Rudolf, sõjav. vab. tunnistus nr. 127, v. a. Harju maak. rahvaväe ülemalt 17. 3. 25 a. (12232)
- S e l k s**, Johannes, sõjav. vab. tunnistus nr. 4779, 31. 3. 20 a. (12234)
- L a p m a n n**, Johannes Andrese p., reservi-tunnistus, v. a. 5. jalaväe polgu ülemalt 17. 5. 21 a. nr. 3261.
- L a a n**, Johannes Karli p., reservi tunnistus, v. a. Soomusrongide divisjoni kuulipildujate kursuste ülemalt 28. 4. 20 a. nr. 2177. (12301)
- K ö r t**, Paul Andrese p., sõjav. vab. tunnistus, v. a. 3. jalaväe üksiku pataljoni ülemalt 21. 9. 23 a. (12303)
- U i b o p u u**, Herman Jüri p., reservi tunnistus, v. a. 7. jalaväe polgu ülemalt 1. 4. 20 a. (12306)
- J a u s**, Arnold Siimoni p., reservi tunnistus, v. a. 2. jalaväe rügemendi ülemalt 30. 4. 1923 a. nr. 3561. (12309)
- T e i m a n n**, Karl Johani p., reservi tunnistus, v. a. 2. jalaväe polgult 20. 5. 21 a. nr. 2195. (12311)
- Ü l p e r**, Johan Jaani p., reservi tunnistus, v. a. 3. jalaväe polgu ülemalt 21. 4. 20 a. nr. 6313. (12313)
- Ü l p e r**, Kristjan Jaani p., reservi tunnistus, v. a. Tartu I. sõjaväe haigemaja ülemarstilt 21. 3. 30 a. nr. 6508. (12314)
- M a r k v a r d t**, Gustav Hendriku p., sõjav. vab. tunnistus, v. a. Tartu maak. rahvaväe ülemalt 11. 12. 20 a. nr. 33900. (12315)
- S e p p**, Karl Augusti p., reservi tunnistus, v. a. 3. div. külgehakkavate haiguste vastu võitl. lentsalga ülemalt 28. 4. 20 a. nr. 86. (12316)
- J u s t u s**, Aleksander Peetri p., reservi tunnistus, v. a. 2. piiriküti pataljoni ülemalt 22. 4. 20 a. nr. 2486. (12317)
- S i i d e r**, Jaan Liisa p., reservi tunnistus, v. a. Tartu maak. rahvaväe ülemalt 16. 4. 1921 a. nr. 8428. (12320)
- M i i l i t s**, Johan Mihkli p., reservi tunnistus, v. a. Tartu maak. rahvaväe ülemalt 11. 11. 20 a. nr. 29865. (12321)
- K r o o n**, Peeter Jaani p., reservi tunnistus, v. a. Scouts-polgu ülemalt 22. 12. 20 a. nr. 10711. (12323)
- K a n g u r**, Aleksander Jaagu p., sõjav. vab. tunnistus, v. a. Tartu maak. rahvaväe ülemalt 1921 a. (12324)
- O t t i**, Johannes Karli p., rahvaväest vab. tunnistus, v. a. 2. jalaväe rügemendi ülemalt 20. 3. 20 a. nr. 144. (12504)
- P u u**, Johannes Mihkli p., rahvaväest vab. tunnistus, v. a. Tallinna sõjaväe haigemaja ülemarstilt 15. 4. 20 a. nr. 3117. (12509)
- R õ õ m u s o k s**, Aleksander Jüri p., rahv. vab. tunnistus, v. a. Kuperjanovi partis. polgu ülemalt 22. 12. 20 a. nr. 1170. (12510)
- T a m m a n n**, Arnold Peedu p., rahvaväest vab. tunnistus, v. a. Pioneerpataljoni ülemalt 7. 10. 25 a. nr. 5292. (12511)

- Konsio, Johan Johani p., rahvaväest  
vab. tunnistus, v. a. Sakala partisaanide  
polgu ülemalt 10. 8. 20 a. nr. 1116/12951.  
(12512)
- Mägi, Eduard Gottliebi p., rahvaväest  
vab. tunnistus, v. a. Kuperjanovi partis.  
polgu ülemalt 22. 4. 20 a. nr. 480.  
(12513)
- Lipsberg, Eduard Johani p., rahvaväest  
vab. tunnistus, v. a. Kuperjanovi partis.  
polgu ülemalt 16. 9. 20 a. nr. 1005.  
(12514)
- Koppel, Jakob Johani p., rahvaväest  
vab. tunnistus, v. a. Tartu maak. rahva-  
väe ülemalt 17. 3. 23 a. nr. 6138.  
(12516)

**Tunnustatakse maksvusetuks järgmised  
isikutunnistused:**

- Kastan, Villem Kustase p., v. a. Keila  
vallaval. 7. 2. 20. a. nr. 1339.
- Lell, Jaan Hansu p., v. a. Tall. linna pol.  
4. jsk. ülemalt 13. 3. 23. a. nr. 709.
- Tofberg, Johannes Tõnise p., v. a. Tall.  
linna pol. 1. jsk. ülemalt 14. 1. 20. a.  
nr. 4164.
- Leison, Johan Andrese p., v. a. Tall.  
linna pol. ülemalt 19. 2. 20. a. nr. 9927.
- Stahlmann, Martin Hansu p., v. a.  
Tall. linna pol. 4. jsk. ülemalt 20. 7. 20.  
a. nr. 13667.
- Fetke, Maria Jüri t., v. a. Tall. linna 4.  
jsk. ülemalt 19. 2. 25. a. nr. 570.
- Petrov, Aleksander Akimi p., ajut. isi-  
kutunnistus, v. a. Tall. linna pol. ülemalt  
1922. a.
- Ivashchenko, Nadesda Pauli t., v. a.  
Tall. linna pol. 2. jsk. ülemalt 11. 12.  
1919. a. nr. 1964.
- Lang, Susanna Jüri t., v. a. Tall. linna  
pol. 4. jsk. ülemalt 26. 3. 25. a. nr. 870.
- Tulp, Martin Mardi p., v. a. Tall. linna  
pol. 3. jsk. ülemalt 23. 10. 24. a. nr.  
4154.
- Piht, Aleksandra Hansu t., v. a. Narva  
linna pol. ülemalt 23. 12. 20. a. nr.  
27323.
- Reessar, Johannes Jaani p., v. a. Tall.  
linna pol. 5. jsk. ülemalt 15. 11. 23. a.  
nr. 1913.
- Pässä, Anette Jakobi t., v. a. Tall. linna  
pol. 3. jsk. ülemalt 28. 7. 20. a. nr.  
11799.
- Offender, Eduard Katta p., v. a. Patküla  
vallaval. 1923. a.
- Furshatov, Jegor, v. a. Senno vallav.  
nr. 1273.

Siseministeerium annab välja kinnisel  
kirjalikul **wähempakkumisel Toompea  
lossi keskkütte sisseseadmise.**  
20-sendilise tempelmakuga varustatud kir-  
jalikud pakkumised ühes kviitungiga 10% -lise  
kautsjoni õiendamise kohta (wõib maksta  
kõigisse E. P. osakondadesse wõi siseminis-  
teeriumi kassasse) ära anda pitseeritud ümb-  
rikkudes siseministeeriumile hiljemalt 14.  
aprilliks s. a. kella 9 hom. märgusõna all  
„Keskküte“.  
Tööde kirjelduse ju tingimustega wõib tut-  
wuneda igal tööpäewal kella 10-12-ni Toom-  
pea lossi komandandi juures.

**Kuulutus.**

Paide jaoskonna politsei komisar annab teada, et  
18. apr. 1924. a. kell 10 hommikul müüakse Võh-  
muta vallas, Seli külas **enampakkumisel** Villem  
Uusbergi päralt olev varandus, mis koosneb põllu-  
töömasinast ja koduloomadest, hinnatud 610 kr.  
peale, riigirendi sissenõudmiseks. Müüdavat masi-  
nat ja loomi võib näha oksjoni päeval kohal.  
Pakkumine algab hinnatud summast.

**J. Tilling.**  
Paide jaoskonna  
politseikom. Järvamaal.

**Kuulutus.**

Sadama jaoskonna politsei komisar Tallin-  
nas, annab teada, et 12. aprillil 1928. a. kell 13  
müüakse Tallinnas, Uues Sadamas a.-s. „Aero-  
nauti“ sadama lennujaamas enampakkumisel a.-s.  
„Aeronauti“ päralt olev varandus, mis koosneb  
1) ühest sõidukorras kergete veoautost, firma „Ford“  
2) ühest kirjutusmasinast, firma „Mercedes“,  
3) ühest detsimalkaalu, kontori sisseseadest ja  
muist mööblist, hinnatud 672 krooni peale, kapi-  
talimaksu sissenõudmiseks.

Müüdavaid asju võib näha oksjoni päeval.  
Pakkumine algab hinnatud summast.

**A. Gutmann.**  
Politsei komisar.

- Soldatov, Maksim, v. a. Irboska valla-  
val., nr. 4099.
- Ananjeva, Stepanida, v. a. Irboska val-  
laval., nr. 4024.
- Petrushin, Jegor, v. a. Senno valla-  
val., nr. 523.
- Kerenski, Feodor, v. a. Senno vallaval.,  
nr. 616.
- Vassiljeva, Natalia, v. a. Irboska val-  
laval., nr. 5804
- Ratkushina, Anastasia, v. a. Petseri  
vallaval., nr. 68/28.
- Sergejeva, Akulina, v. a. Irboska val-  
laval., nr. 9313.
- Golubinski, Nikolai, v. a. Irboska val-  
laval., nr. 5804.